

**Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Rok 2021/22

Eliška Remešová

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

Bakalářská práce

Katharine Hepburn s vážnou tváří:

Analýza hvězdného obrazu Katharine
Hepburn ve filmech *Keeper of the
Flame* (1942) a *Undercurrent* (1946)

Eliška Remešová

Katedra divadelních a filmových studií

Vedoucí práce: Mgr. Milan Hain, Ph.D.

Studijní program: Filmová studia/Italská filologie

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Katharine Hepburn s vážnou tváří: Analýza hvězdného obrazu Katharine Hepburn ve filmech Keeper of the Flame (1942) a Undercurrent (1946)*, vypracovala a samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum

.....

podpis

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování Mgr. Milanu Hainovi, Ph.D. za jeho cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

Obsah

1. Úvod.....	1
1.1. PŘEDMĚT A CÍLE PRÁCE.....	1
2. Vyhodnocení literatury	4
2.1. PRAMENY	6
2.2. INTERNETOVÉ ČLÁNKY	6
3. Metodologie.....	7
3.1. STUDIUM HOLLYWOODSKÝCH HVĚZD.....	7
3.2. HVĚZDY JAKO SPECIFICKÉ OBRAZY	8
3.2.1. PROPAGACE.....	8
3.2.2. PUBLICITA	8
3.2.3. FILM.....	9
3.2.4. KRITIKA A KOMENTÁŘE.....	9
3.3. HVĚZDY A CHARAKTER	9
3.3.1. PŘEDCHOZÍ ZNALOST PUBLIKA.....	9
3.3.2. JMÉNO.....	10
3.3.3. VZHLED	10
3.3.4. OBJEKTIVNÍ KORELÁT.....	11
3.3.5. ŘEČ POSTAVY.....	11
3.3.6. ŘEČ DRUHÝCH	11
3.3.7. GESTA.....	11
3.3.8. AKCE.....	12
3.3.9. STRUKTURA.....	12
3.3.10. MIZANSCÉNA.....	12
4. Hvězdný obraz Katharine Hepburn.....	13
4.1. FILMY	13
4.2. PUBLICITA VE TŘICÁTÝCH A ČTYŘICÁTÝCH LETECH	14
4.3. KATHARINE HEPBURN JAKO SUPERŽENA.....	17
5. Analýza hvězdného obrazu ve filmech Keeper of the Flame a Undercurrent	20
5.1. KEEPER OF THE FLAME	20
5.1.1. ANALÝZA POSTAVY CHRISTINE FORREST	23
5.1.2. PŘJETÍ FILMU, HODNOCENÍ A KOMENTÁŘE	34
5.2. UNDERCURRENT	37

5.2.1. ANALÝZA POSTAVY ANN HAMILTON	39
5.2.2. PŘIJETÍ FILMU, PROPAGACE A KOMENTÁŘE	51
6. Závěr.....	54
7. Zdroje.....	56
7.1. SEZNAM LITERATURY	56
8.2. SEZNAM PRAMENŮ.....	56
8.2.1. NOVINOVÉ ČLÁNKY.....	56
8.2.2. TRAILERY, ROZHOVORY A DOKUMENTY.....	58
8.2.3. ANALYZOVANÉ FILMY.....	58
8.3. INTERNETOVÉ ČLÁNKY	58
8.4. SEZNAM OBRÁZKŮ.....	60

1. Úvod

„Myslím, že důvod, proč mě teď lidé mají rádi, je to, že jsem svým způsobem musela žít život, o kterém si spousta žen myslí, že by byl hezký. Udělala jsem v životě, co jsem chtěla.“¹ – Katharine Hepburn.

1.1. Předmět a cíle práce

Katharine Hepburn je jednou z nejvýznamnějších hereček americké kinematografie s kariérou přesahující šedesát let. Dodnes také drží rekord v největším počtu získaných Oscarů – získala čtyři. Jejích 12 nominací na Oscara také vytvořilo rekord, který trval až do roku 2003, kdy jej překonala herečka Meryl Streep.

Katharine Hepburn ve své době pro ženy divačky představovala silnou feministickou osobnost, která vyprávěla pro ně důležité a progresivní příběhy. Když ve třicátých letech přijela do Hollywoodu, Amerika byla v procesu nenápadné a pomalé změny. Miliony žen stály před důležitou otázkou: práce nebo manželství? Její postavy nejčastěji zkoumaly postavení ženy, napětí mezi ambicemi ženy a očekáváním, že by se měla vdát nebo mít děti.² Postavy Katharine Hepburn podobně jako herečka samotná měly ambice a bojovaly o své místo ve světě, nebály se zpochybňovat konvence. Katharine Hepburn, jak úvodní citace napovídá, věděla, že byla považována za silnou ženu, a že příklad z jejího osobního života ovlivnil její hvězdnou osobnost. Divákům utkvěla v paměti především z těchto důvodů. I po letech jsou vyzdvihovány filmy jako například screwball komedie *Leopardí žena* nebo romantické komedie ze čtyřicátých a padesátých let, natočené společně se Spencerem Tracym, ve kterých je zas a znovu zobrazován souboj mezi ženským a

¹ Katharine Hepburn Interview 1/3 - Dick Cavett Show (1973). In: YouTube [online]. 8. 4. 2018 [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=rqFzFyWnnhs&t=2291s&ab_channel=ika11e.

² Politics and the Star Persona of Katharine Hepburn. In: YouTube [online]. 15. 5. 2021. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=eAi8-vqslVU&ab_channel=BeKindRewind.

mužským principem. Důležitým aspektem jejího dlouholetého působení v Hollywoodu je také její velmi osobitý styl, jenž je i v dnešní době v článcích často vyzdvihován. Osobitý je jak vizuálně, tak i charakterově. Všichni si ji pamatují jako ženu, která hrdě nosila kalhoty a nerespektovala žádná pravidla. Což je také jeden z důvodů, proč máme k dispozici tak málo rozhovorů, neměla žádný zájem na tom, o sobě nebo svojí kariéře mluvit. Ona sama by nejspíš ani nebyla ráda, že stále vzniká tolik článků a prací, zaměřujících se na její osobnost nebo analyzujících její herecké výkony. Zkrátka žila a pracovala, jak nejlépe mohla.

V její kariéře se však nachází i snímky, kterým nebylo na rozdíl od divácky úspěšných romantických komedií věnováno tolik pozornosti. Ve čtyřicátých letech Katharine Hepburn natočila celkem jedenáct filmů, čtyři z nich byly komedie. Dekádu zahájila slavnou romantickou komedií *Příběh z Filadelfie*, následovala komedie a zároveň první film se Spencerem Tracym *Žena roku (Woman of the Year)*,³ další komedie z této dekády jsou *Stage Door Canteen* (1943), *Without Love* (1945) a *Adamovo Žebro* (1949). Za filmy *Příběh z Filadelfie* a *Žena roku*, byla také nominovaná na Oscara.

Pro svoji analýzu jsem si zvolila dva, pro její filmografii, žánrově neobvyklé filmy ze čtyřicátých let, *Keeper of the Flame* (1942) a *Undercurrent* (1946). Neobvyklé jsou z toho důvodu, že Katharine Hepburn bývá nejčastěji spojována s romantickou komedií a nikoli s vážnými snímky. Slavná komedie *Žena roku* vznikla ve stejném roce jako *Keeper of the Flame*, žánrově jsou však v naprostém kontrastu. U *Keeper of the Flame* se jedná o krimi, drama, melodrama a na několika místech je, stejně jako později film *Undercurrent*, klasifikován rovněž jako film noir.⁴

³ Do českého jazyka se někdy tento film také překládá jako „*Nejprve stvořil ženu*“

⁴ IMDb. *Keeper of the Flame* (1942) User Reviews. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt0034936/reviews>
IMDb. *Undercurrent* (1946) User Reviews. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt0039066/reviews>

Mojí základní hypotézou po zhlédnutí obou snímků je, že postavy, které zde ztvárnila, jsou více submisivní a naivní než postavy v komediích. Ptám se tedy, zdali dochází k oslabení hvězdného obrazu Katharine Hepburn, ustanovenému předchozími rolemi, nebo se naopak jednalo o pro ni a její kariéru prospěšnou změnu, která divákům ukázala, že dobře funguje i v jiných typech filmů. Pomocí analýzy konstrukce postavy od Richarda Dyera, zkoumání propagace filmů, hodnocení a komentářů, bude v práci následně odpovězeno na tyto otázky.

2. Vyhodnocení literatury

Literatura o Katharine Hepburn, kterou jsem měla při psaní práce k dispozici, se věnuje její silné ženské osobnosti a také rozebírá její rebelskou povahu, na pozadí třicátých a čtyřicátých let v Hollywoodu. Pozornost věnuje primárně slavným komediím, které herečka natočila se Spencerem Tracym.

Publikace od J. E. Smyth *Nobody Girl Friday. The Women Who Ran Hollywood*, která věnuje Katharine Hepburn celou kapitolu s názvem *Last Woman Standing*,⁵ kromě shrnutí jejího hvězdného obrazu, mapuje také fungování Hollywoodu během třicátých a čtyřicátých let. Zaměřuje se na začátky Katharine Hepburn, které jsou spojené s feministickými myšlenkami, odrážejícími se v několika filmech. Popisuje její ráznou, sebevědomou povahu, která se projevovala nedodržováním hollywoodských pravidel a svérázným vystupováním na veřejnosti, především tedy co se jejího způsobu odívání týče. Mapuje změny, které přišly během čtyřicátých let, když si po filmu *Příběh z Filadelfie* v Hollywoodu konečně našla své místo. Čtenáři jsou tak seznámeni s vývojem kariéry Katharine Hepburn v Hollywoodu, jak se dopracovala z označení „box office poison“ až po tu Velkou Katharine Hepburn.

Pro moji práci je tato kapitola důležitá, protože předkládá aspekty, které společně tvořily hvězdný obraz herečky. Navazuji na tuto kapitolu ve shrnutí hvězdného obrazu herečky a také při uvedení její filmografie ve třicátých a čtyřicátých letech. Autorka se však filmům, které Hepburn natočila ve čtyřicátých letech, věnuje spíše okrajově. Zmiňuje dvojici Hepburn-Spencer, hlavně jejich slavnou komedii *Žena Roku* (1942), není zde však žádná zmínka o tom, že se herečka v této dekádě žánrově odchýlila a natočila i jiné filmy než romantické komedie.

⁵ SMYTH J. E. *Nobody's Girl Friday. The Women Who Ran Hollywood*. New York: Oxford University Press, 2018. s. 211-244.

Sean Griffin ve své knize *What dreams were made of: Movie stars of the 1940s* věnuje Katharine Hepburn rovněž jednu celou kapitolu. Srovnává její kariéru s kariérou Caryho Granta. Autor stejně jako J. E. Smyth věnuje pozornost spíše těm divácky úspěšným snímkům ze čtyřicátých let, které Hepburn s Tracym natočila, jako *Žena roku* (1942) nebo *Without Love* (1945). Dle mého názoru je tato kapitola názorným ukazatelem toho, že snímky, kterým se ve své práci následně budu věnovat, jsou oproti romantickým komediím opomíjené.

O Katharine Hepburn vznikla samozřejmě spousta biografických knih. Dokonce herečka sama v roce 1991 napsala svoji autobiografii s názvem *Me. Stories of My Life*. Uvedu zde například *Katharine Hepburn* od autorky Barbary Leaming, *Kate: The Woman Who Was Katharine Hepburn* jejímž autorem je William Mann nebo *Katharine Hepburn, A Remarkable Woman* od Anne Edwards, se kterou jsem při psaní práce pracovala. Tato biografie je důvodem, proč jsem se rozhodla psát práci právě o Katharine Hepburn. Autorka velmi čtivě představuje prostředí, ze kterého pochází, formování její silné, kontroverzní a pokrokové osobnosti, způsob, jakým se k herectví dostala a všechny ostatní důležité kroky, které vedly k ustanovení jejího hvězdného obrazu. Ze všech knih, které jsem měla k dispozici, jsem zde našla nejvíce informací týkající se filmů *Keeper of the Flame* a *Undercurrent*. Díky těmto informacím, jsem lépe pochopila, proč tuto roli Hepburn přijala a jak ji následně přijalo publikum.

Richard Dyer se ve své publikaci *Stars* zmiňuje o Katharine Hepburn v podkapitole *Nezávislá žena*, kam ji zařazuje. Funguje jako opozice ke společenským hodnotám, tedy i zde, je vyzdvihována její rebelská povaha, která je tak důležitá pro její hvězdný obraz. Na tuto kapitolu opět navazují v popsání hvězdného obrazu herečky.⁶

⁶ DYER, Richard. *Stars*. London: British Film Institute, 1998. s. 54.

2.1. Prameny

Čerpala jsem z novinových článků ze třicátých a čtyřicátých let, které vycházely v Hollywoodu, primárně z magazínu *Photoplay*, ve kterém byly propagovány filmy s Katharine Hepburn, které mi byly nápomocné pro pochopení, jakým způsobem k divákům přistupovaly. Důležité pro mě byly také rozhovory ze třicátých let a články věnující se jejímu odmítavému postoji k Hollywoodu. Pracovala jsem s internetovou stránkou *Media History Digital Library*.⁷

2.2. Internetové články

Kromě knih a dobových článků jsem čerpala z mnoha internetových článků zaměřujících se na osobnost Katharine Hepburn, většina z nich se zaměřovala spíše na její vztah se Spencerem Tracym, který ještě stále ve společnosti rezonuje, či na její progresivní, feministickou osobnost. Z toho důvodu nebylo jednoduché najít dost informací k filmům *Keeper of the Flame* a *Undercurrent*. U snímku *Keeper of the Flame* byl nápomocný ten fakt, že vznikl během druhé světové války a nese v sobě silnou proti-fašistickou myšlenku, z toho důvodu bylo jednodušší najít práce, zaměřující se na tento film. Diplomová práce odkazující se na toto téma se jmenuje *Keeper of the Flame: Antifascist Feature Films and the Hollywood Popular Front, 1934-1941*.⁸ Autor na několika stránkách odhaluje fungování filmu na pozadí druhé světové války, vyzdvihuje primárně jeho patriotické vyznění.

Pro pochopení přijetí filmu jsem čerpala z dobových recenzí z *New York Times* a recenzí z dnešní doby hlavně na *IMDb* nebo *Rotten Tomatoes*.

⁷ MEDIA HISTORY DIGITAL LIBRARY. [online] [cit. 10. 4. 2022] Dostupné z: <https://mediahistoryproject.org/>

⁸ SAGER, T. Jacob. *Keeper of the Flame: Antifascist Feature Films and the Hollywood Popular Front*. The Faculty of Western Washington University. 2015. Diplomová práce. Western Washington University. Vedoucí práce Kevin Leonard.

3. Metodologie

Vycházela jsem primárně z metodologie od Richarda Dyera z jeho knihy *Stars*. Zejména ze dvou kapitol: z kapitoly *Hvězdy jako specifické obrazy*, pro popsání fungování hvězdného obrazu herečky, a následně z kapitoly *Hvězdy a charakter*, pomocí které budou zkoumány postavy, které herečka ztvárnila ve filmech *Keeper of the Flame* a *Undercurrent*.

3.1. Studium hollywoodských hvězd

Hvězdy přinášejí hluboký přínos nejen filmovému průmyslu, ale i samotné životní zkušenosti a přitahují velkou pozornost široké veřejnosti, novinářů, mediálních komentátorů, teoretiků a historiků.⁹ píše Martin Shingler ve své knize *Star Studies*. Shingler je jeden z mnoha autorů, navazujících na Richarda Dyera a jeho knihu *Stars*.¹⁰

Filmové hvězdy přitahují pozornost, hrají také zásadní roli v produkci a marketingu filmů a často tvoří velkou část filmového rozpočtu.¹¹ Mnoho světových hvězd má velkou mezinárodní fanouškovskou základnu a většina významných filmových zemí vychovává hvězdy mezinárodního formátu.¹² Sláva hvězd se rozšířila za hranice kina prostřednictvím novin a časopisů nebo televizních či rozhlasových vystoupení.¹³ Proto podle Richarda Dyera hvězdy neexistují mimo mediální text, je potřeba na ně pohlížet jako na konstrukty ne jako na skutečné bytosti. Diváci a fanoušci si samozřejmě uvědomují, že se jedná o reálné bytosti, ale nikdy nemají možnost poznat je mimo mediální text.¹⁴ Proto se v práci zaměřuji na konstrukci hvězdného obrazu herečky Katharine Hepburn pomocí mediálních textů.

⁹ SHINGLER, Martin. *Star Studies*. London: British Film Institute, 2012. s. 3.

¹⁰ DYER, Richard. *Stars*. London: British Film Institute, 1998.

¹¹ SHINGLER, Martin. *Star Studies*. London: British Film Institute, 2012. s. 8.

¹² Tamtéž

¹³ Tamtéž

¹⁴ DYER, Richard. *Stars*. London: British Film Institute, 1998. s. 3.

Richard Dyer: Stars

Cílem knihy *Stars* od Richarda Dyera je prozkoumat a rozvinout studium hvězdného obrazu. Dyer vychází ze sociologického a sémiotického významu. Kniha je rozdělená do tří částí a zabývá se sociologickým významem hvězd, dále pak také sémiotickým, kde hvězdy chápe jako konstrukty. Následně Dyer kombinuje oba významy. Hvězdy jako sociální fenomén – filmy jsou významné, pokud v nich vystupují hvězdy; hvězdy jsou tedy důvodem, proč má film úspěch. Sémiotický pohled na hvězdy tohle obrací, říká Dyer. V tomto případě jsou hvězdy důležité jen proto, že jsou ve filmech.

3.2. Hvězdy jako specifické obrazy

Autor definuje hvězdný obraz jako složitý a komplexní, jenž je tvořen mediálními texty. Zaměřuje se na čtyři aspekty, které společně vytváří obraz hvězdy. Jsou jimi propagace, publicita, filmy, kritika a komentáře. Následně je použije v praxi a ukáže, jak společně tvoří hvězdný obraz u herečky Jane Fondy. Tato metoda bude použita pro popsání hvězdného obrazu Katharine Hepburn.

3.2.1. PROPAGACE

Jedná se o záměrné vytvoření konkrétního obrazu dané hvězdy s pomocí plakátů, módních obrázků, veřejného vystupování, trailerů na filmy, reklam a magazínů. Dyer k tomu dodává, že propagace je pravděpodobně nepřímější ze všech textů, co se tvoření hvězdného obrazu týče.¹⁵ Dále dodává, že v nějakých případech se může jednat o lživou propagaci filmu, z důvodu propagace hvězdného obrazu.

3.2.2. PUBLICITA

Při publicitě záleží na tom, co novináři o hvězdě zjistí a následně otisknou v novinách či magazínech, na tom, co se o hvězdách povídá mezi lidmi, co o sobě řeknou v rozhovorech, v televizi nebo rádiu. Hvězdy jsou více autentické, ukazují

¹⁵ DYER, Richard. *Stars*. London: British Film Institute, 1998. s. 60

se jako opravdové bytosti. Unikají tak z obrazu, který se Hollywood snaží propagovat.

3.2.3.FILM

Filmy mají na tomto seznamu privilegované postavení, jelikož kolem filmů se buduje obraz hvězd. Ovšem nemusí tomu tak být vždy. U některých celebrit jsou filmy stejně nebo dokonce méně důležité než ostatní aspekty jejich kariéry. Například Marilyn Monroe nebo Judy Garland, jejichž tragická smrt je zakořeněná v jejich příběhu stejně tak, jako filmy, ve kterých účinkovaly. Dyer klade důraz na „*hvězdný vehikl*“, termín, jenž se v Hollywoodu běžně používá. Jedná se o filmy, které jsou postavené na obrazu hvězdy. Například různé žánry filmů, se kterými jsou hvězdy spojované, jako je western, muzikál nebo gangsterka.

3.2.4.KRITIKA A KOMENTÁŘE

Posledním aspektem, jenž se podílí na tvorbě obrazu, je kritika a komentáře. Tím je myšleno to, co je řečeno nebo napsáno. Jedná se o recenze, filmové kritiky, film, rádio, televizní výstupy a jsou spíše na straně publika spíše než hollywoodského průmyslu.

3.3. Hvězdy a charakter

Fikční postavy se podílejí na konstrukci hvězdných obrazů, je proto důležité se zaměřit na analýzu postavy. Konstrukce postavy vychází z myšlenky, že je osobnost postavy ve filmu málokdy vytvořená jediným záběrem. Musí být postupně vybudována filmaři a diváky napříč celým filmem. Postava je konstruktem z mnoha různých znaků, proto Dyer přichází s deseti kategoriemi, na základě kterých, divák může konstruovat postavu. Nefungují ale jednotlivě, nýbrž v celku. Některá jsou pro konkrétní postavu důležitější než pro jinou. Jedná se o tyto znaky:

3.3.1.PŘEDCHOZÍ ZNALOST PUBLIKA

V tomto případě se jedná o proces, jenž předchází zhlédnutí filmu. Předchozí znalost diváka vytváří očekávání, jež mohou být filmem následně naplněny či nikoli. Přechodí znalost se týká různých aspektů; divák může být obeznámen s příběhem, a to například v případě remaku, adaptace knihy či hry. Může také znát postavu – zde Dyer uvádí jako příklad Tarzana, Sherlocka Holmese a autobiografické filmy. Dále zde může hrát roli propagace a reklama; divák vidí

plakáty či trailery. A nakonec Dyer uvádí souvislost mezi žánrem a hvězdou (John Wayne a western).¹⁶

V případě této bakalářské práce půjde o hvězdný obraz herečky Katharine Hepburn ustanovený předchozími rolemi a žánry, se kterými je spojována (romantické komedie). Skutečnost, že jsou u herečky diváci zvyklí na určitý typ žánrů, vytváří určitá očekávání před zhlédnutím filmu, který se tomuto žánru vymyká.

3.3.2. JMÉNO

Skrze jméno postavy může divák vyčíst spoustu věcí, například třídní nebo etnický původ. Dyer zde uvádí jméno Stanley Kowalski a Blanche Dubois a rozdílné asociace obou jmen. Z příjmení postavy, je tedy divák schopen odvodit jejich původ. Jméno postavy může být zvolené ke vztahu identity postavy. (Monroe a jméno Cherie zvolené pro rozkošné konotace).¹⁷ Stejně jako divák analyzuje jméno postavy ve filmu, může analyzovat i jméno samotné hvězdy. Je běžné, tvrdí Dyer, že divák při popisu filmu použije jméno hvězdy namísto postavy. Podle Dyeru to může být způsobeno tím, že ve filmu je obtížnější stanovit jména než v románu nebo v divadle, protože záleží na postavách, které se v nich vyskytují.¹⁸

3.3.3. VZHLED

To, jak postava vypadá, indikuje její osobnost.¹⁹ Dyer představuje hned několik kategorií, kterými jsou například fyziognomie, oblečení, kostýmy, líčení, účes a tak podobně. Film rovněž pracuje s opozicemi, starý versus mladý nebo hezký a ošklivý. Stejně tak může pracovat se zažitými představami, jako třeba matka, intelektuálové, šlechta. Stává se, že se vzhled postavy v průběhu filmu promění, i to může indikovat důležitý aspekt osobnosti postavy a jejího vývoje v příběhu.

¹⁶ DYER, Richard. Stars. London: British Film Institute, 1998. s. 109

¹⁷ Tamtéž

¹⁸ Tamtéž

¹⁹ Tamtéž

3.3.4. OBJEKTIVNÍ KORELÁT

Zde se Dyer přiklání směrem k symbolismu. Má na mysli nějaký konkrétní předmět, jenž je s postavou asociován. Tento předmět rozvíjí povahový rys postavy. Může se jednat i o prostředí, například dům a to, jak je vyzdobený, může leccos říkat po postavě. Nebo může být objektivní korelát také zvíře, například ptáci v Hitchcockově filmu *Ptáci*.

3.3.5. ŘEČ POSTAVY

Zde si divák všimá toho, co o sobě postava říká/prozrazuje a jakým způsobem. Speciálním případem, říká Dyer, je voice-over, ať už v roli vypravěče nebo jako zprostředkovatel vnitřních myšlenek postavy.²⁰ V obou případech postavě divák věří, jelikož v prvním případě se jedná o vševědoucího vypravěče a v druhém zase o vnitřní, osobní pochody postavy.

3.3.6. ŘEČ DRUHÝCH

Tento znak se rovněž vztahuje k postavám. To, co postavy říkají o jiné postavě vypovídá o jejich osobnosti a zároveň o osobnosti toho, o kom mluví. Dyer na tomto místě připomíná, že na těchto dvou místech je složité důvěřovat. Musíme mít na mysli, že se jedná o dialogy, řeč dvou postav, nejen ojedinělé výroky.²¹ Proto je potřeba vyjádření postav posuzovat ve vztahu k ostatním znakům.

3.3.7. GESTA

Gesta a mimika jsou záležitostí herectví, proto se jim Dyer věnuje detailněji později v kapitole „*Hvězdy a herectví*“. Gesta dělí na dva typy; na formální, která jsou společensky kodifikovaná, a neformální, tedy individualizovaná. Oba typy mohou indikovat osobnost a temperament postavy, obzvláště však ty neformální vypovídají o „pravém“ já postavy.

²⁰ DYER, Richard. *Stars*. London: British Film Institute, 1998.s. 112

²¹ Tamtéž

3.3.8. AKCE

Dyer říká, že není vždy snadné rozlišit mezi akcí a gesty.²² Při akci se však jedná o to, co postava skutečně dělá. Akce postavy naraci nějakým způsobem posouvá, ovlivňuje, zatímco gesta ve tvoření příběhu tak zásadní roli nehrají.

3.3.9. STRUKTURA

Tento znak zkoumá, jakým způsobem se postava vztahuje k narativní organizaci díla, přičemž role struktury v charakteru může přesahovat děj. Soustředí se na to, jak je postava v příběhu postupně odhalována.

3.3.10. MIZANSCÉNA

Mizanscénou je myšleno svícení, rámování, práce s barvou, kompozice a umístění herců. Může být použito za účelem vyjádřit osobnost postavy nebo psychologické rozpoložení. Také určuje, jaké mají postavy mezi sebou vztah, podle toho, v jakém jsou rozmístění.

Dyer dále přichází se čtyřmi kategoriemi, které mohou být problémové při identifikaci postavy. Jedná se o domýšlení, interioritu neboli vnitřní prožívání postavy, „placing“, čímž je myšleno, v jaké pozici je divák ve vztahu k postavě, hierarchie diskurzů, a nakonec identifikace postavy a hvězdy. Poslední kategorie je pro moji analýzu fungování hvězdného obrazu v netypických filmech obzvláště důležitá.²³

V momentě, kdy herec/herečka ztvárňuje postavu, vnáší do ní svoji hvězdnou osobnost, svůj obraz. Tvůrci mají několik možností, jak toho využít. Například vyselektují jen některé aspekty, hodící se ke konkrétní postavě nebo v jiném případě se celý obraz se vším všudy hodí ke ztvárnění postavy. Ovšem v negativním případě může dojít k tomu, že se hvězda do filmu nehodí, pak se tedy jedná o obsazení proti typu.²⁴

²² DYER, Richard. Stars. London: British Film Institute, 1998. s. 113

²³ DYER, Richard. Stars. London: British Film Institute, 1998. s. 118

²⁴ DYER, Richard. Stars. London: British Film Institute, 1998. s. 125

4. Hvězdný obraz Katharine Hepburn

Čtvrtá kapitola se zaměřuje na osobnost Katharine Hepburn. Podobně jako Richard Dyer jsem si zvolila několik důležitých aspektů, jež společně v průběhu kariéry Hepburn vytvářely hvězdný obraz herečky. Podle Dyera je hvězdný obraz tvořen mediálními texty, jakými jsou propagace, publicita, a především také filmy. Pomocí této analýzy bude následně možné rozpoznat, zdali se nějakým zásadním způsobem odlišoval ve dvou filmech, kterým se v této práci věnuji. Důležité zde budou hereččiny filmové začátky, ve kterých upevnila svoji pozici jako sebevědomá a progresivní žena nezapadající do žádného hollywoodského stereotypu.

4.1. Filmy

Studio RKO mělo nejprve problém najít pro Katharine Hepburn vhodnou roli. Se svými hereckými partnery neměla žádnou chemii, byla ze všech hlavních hollywoodských hvězd nejméně konvenční a neodpovídala žádnému ze stereotypů ženské superhvězdy.²⁵

Nakonec studio dokázalo určit části její osobnosti, které by vytvořily přesvědčivou hvězdnou osobnost a začlenilo tyto ideologie a rysy do postavy, aby se její charakter odrážel ve hvězdném obraze. Vidíme její lásku ke sportu, hlavně k tenisu a golfu ve filmech jako *Leopardí žena* (1938) nebo *Pat a Mike* (1952). Její androgynie se objevila ve filmu *Sylvia Scarlett* (1935), kde se převlékla za malého chlapce jménem Sylvester, aby unikla policii.²⁶ Jedna z rolí, která přispěla k jejímu spornému postavení na plátně, byla role ve filmu *Woman Rebels* (1936). Film natočený podle novely *The portrait of a Rebel* (1930) odráží její progresivní politické názory. Příběh se odehrává kolem Pamelu, ženy z konce 19. století v Anglii, která nemá v úmyslu se vdát a přeje si být sama sebou. Pamela je

²⁵ Politics and the Star Persona of Katharine Hepburn. In: YouTube [online]. 15. 5. 2021. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=eAi8-vqslVU&ab_channel=BeKindRewind.

²⁶ Tamtéž

aristokratická žena, která se stane editorkou a advokátkou pro ženská práva.²⁷ Producent David O. Selznick obsadil Hepburn do filmu *Christopher Strong* (1933), režisérky Dorothy Arzner. Viděl ve své nové hvězdě sílu a inspiraci pro další mladé ženy v Hollywoodu. Postava Cynthia závodí s autem bez ohledu na konvenční cesty určené pro ženy: „*Vždycky jsem chtěla létat, a navíc jsem létala většinou sama, možná proto jsem nikdy nepotkala muže, do kterého bych se mohla zamilovat.*“²⁸

Od třicátých let Hollywood zmiňoval její vzdělání a bohaté rodinné zázemí jako dcera „Houghton from Boston“. A tisková zpráva o jevištní verzi Philadelphia Story nebyla výjimkou. Katharine Hepburn koupila filmová práva a prodala je MGM pod podmínkou, že bude hrát hlavní roli. Vycházela ze svého vlastního života z vyšší třídy, aby vykreslila debutantku společnosti Tracey Lord.²⁹

Byla to role, kterou si poté ještě několikrát zopakovala. Chytrá, bohatá žena s pevnou vůlí a mužem, který odhalí její zranitelnost. To můžeme vidět například ve filmech se Spencerem Tracym jako *Žena roku*, *Without Love* a v dalších romantických komediích z padesátých let.

4.2. Publicita ve třicátých a čtyřicátých letech

Na Katharine Hepburn bylo vždy pohlíženo jako na velmi nekonvenční a hollywoodskými pravidly nezkrotnou herečku. Ve třicátých letech, v době, ve které začala v Hollywoodu působit, nebylo zvykem, že by se někdo takto stranil veřejnosti a odmítal poskytovat rozhovory či se nechat vyfotit do novin. Chovala se podobně jako herečka Greta Garbo, což je důvod, proč byly tyto dvě hvězdy ve článcích z Hollywoodu srovnávány. Jeden z takových článků ze třicátých let nese název *An Open Letter to Katharine Hepburn*. Píše se v něm, že je povinností hvězdy ukazovat svoji tvář a mluvit s novináři, není americké dávat si ruce před

²⁷ SMYTH J. E. *Nobody's Girl Friday. The Women Who Ran Hollywood*. New York: Oxford University Press, 2018. s. 125

²⁸ Politics and the Star Persona of Katharine Hepburn. In: YouTube [online]. 15. 5. 2021. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=eAi8-vqslVU&ab_channel=BeKindRewind.

²⁹ BRITANNICA, The Editors of Encyclopaedia. "Katharine Hepburn" [online] Encyclopedia Britannica, 25 Jun. 2021. [cit. 15.3 2022]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Katharine-Hepburn>.

tvář a skrývat se, takhle se skrývají pouze nepřátelé. Hollywoodská mentalita třicátých let si tedy vytvořila jasný názor na herečku, nerespektující jejich pravidla. J. E. Smyth píše, že ve třicátých letech Hepburn napodobovala Gretu Garbo, nosila kalhoty a prosazovala se jako americká verze švédské hvězdy.³⁰

Na rozdíl od herečky Bette Davis nepsala žádné články do časopisů o kariéře, lásce a životním stylu, ale občas souhlasila s rozhovory s významnými kritiky, aby propagovala svou nejnovější produkci nebo pronesla nějakou tu uštěpačnou poznámku na adresu Hollywoodu.³¹

Byla slavná a jiná než ostatní hvězdy. V rubrice věnované fanouškovským pohledům na hvězdy byla kritizována za to, že se dostatečně neprojevuje na veřejnosti. Označovali ji za arogantní a povýšeneckou. Článek opět ze třicátých let Hepburn uvádí těmito slovy: „*Mimo plátno je to vysoká, zrzavá dívka, jejíž naprostá ignorace ženské módy neubírá nic na její živé a místy arogantní osobnosti.*“³²

V článku se dále píše, že ačkoli se vyhýbá publicitě, bylo o ní napsáno více než o většině hvězd, ale stále je pro ně záhadou.

Článek po roce 1940 píše o tom, že kdyby Hepburn s příchodem do Hollywoodu osm let počkala, byla by lépe přijata. Publikum by ji nenazývalo namyšlenou, arogantní či nepřijatelnou. Známa je její tehdejší přezdívka „Katharine of Arogance“, kterou si nejspíše zasloužila za její přístup, který Anne Edwards v biografii označila jako „take-me-as-I-am-or-go-to-hell“.³³

V článku s názvem „*What's this about a new Hepburn*“ redaktorka přišla s myšlenkou, že to není Katharine Hepburn, kdo se změnil, ale Hollywood. Píše o

³⁰ SMYTH J. E. *Nobody's Girl Friday. The Women Who Ran Hollywood.* New York: Oxford University Press, 2018. s. 125

³¹ SMYTH J. E. *Nobody's Girl Friday. The Women Who Ran Hollywood.* New York: Oxford University Press, 2018. s. 220

³² PHILLIPS, Malcom. *Hepburn's Hectic Headline Story.* PICTUREGOER Weekly. August 14. 1937 s. 12-13. [cit. 10. 3. 2022]

Dostupné z: https://archive.org/details/picturegoerjulde00odha_0/page/n253/mode/2up?view=theater.

³³ SMYTH J. E. *Nobody's Girl Friday. The Women Who Ran Hollywood.* New York: Oxford University Press, 2018. s. 216

trřicátých letech jako o „*Glamour period*“³⁴ Hepburn netrávila čas v kosmetických salonech tak, jak to dělaly jiné hvězdy. *Nehty na rukou a na nohou nosila přirozeně a poměrně krátce, což byla docela osvěžující novinka.*³⁵

Hollywood ve čtyřicátých letech, podle autorky článku, začal přemýšlet. Glamour girl se svými přetvářkami a umělostí začaly vypadat strašně hloupě. Pak v roce 1939 přišla válka a Hollywood se přes noc stal dospělým. Tomuto odpovídají také filmy, které Katharine Hepburn ve čtyřicátých letech natočila. Postava z *filmu Keeper of the Flame* například, je podle herečky první skutečná a dospělá žena, nikoli nevinná, ztřeštěná dívka.³⁶ Stejně tak ve filmu *Žena roku* hraje ambiciozní ženu na úrovni, hovořící několika jazyky. Zdá se, že v tomto období mnohem více riskovala a ukazovala svým fanouškům, že její hvězdný obraz dokáže uplatnit i v jiných žánrech, než na jaké bylo publikum zvyklé.

³⁴ *What's this about a new Hepburn.* SCREENLAND. 1942. s. 62-63, 90-91. [cit. 10. 3. 2022]

Dostupné z: <https://archive.org/details/screenland42unse/page/n65/mode/2up?view=theater>

³⁵ *What's this about a new Hepburn.* SCREENLAND. 1942. s. 62-63, 90-91. [cit. 10. 3. 2022]

Dostupné z: <https://archive.org/details/screenland42unse/page/n65/mode/2up?view=theater>

³⁶ EDWARDS Anne: *Katharine Hepburn. The Remarkable Woman.* USA: National Book Network, 2019. s. 228.

Novinový článek z roku 1932, který píše o tom, že je povinností hvězdy ukazovat svoji tvář na kameru. (Obr. 1)

4.3. Katharine Hepburn jako Superžena

Richard Dyer ve své studii píše, že Superžena je žena, která je sice nesmírně „ženská“ a koketní, ale je příliš ambiciózní a inteligentní na poslušnou roli, kterou jí společnost určila.³⁷ Inteligentní žena, která místo toho, aby využila své ženskosti, si adoptuje mužské vlastnosti. Dyer se dál ptá, co přesně se děje, když ženská postava přijme mužské vlastnosti. Z historicko-kulturních důvodů jsou určité vlastnosti spojeny spíše s jedním pohlavím než s druhým. Zkrátka muži nosí kalhoty a ženy zase sukně nebo šaty. Vyžaduje se od nich, že budou vždy vypadat upraveně a s pomocí módy ještě více podtrhnou svoji ženskost a eleganci. S Katharine Hepburn je známá příhoda, že když pracovala pro RKO, přišla v kalhotách. Ty jí však z šatny zmizely a byly nahrazeny sukní. Hepburn si ji odmítala obléct a stála ve spodním prádle, dokud jí kalhoty nevrátili.³⁸ Dávala jasně najevo, že se odmítá podřídít a změnit, což je jeden z nejdůležitějších znaků jejího hvězdného obrazu.

Dyer řadí Katharine Hepburn společně s hvězdami jako Barbara Stanwyck, Joan Crawford a Rosalind Russell, do kategorie s názvem *Nezávislá žena*. Podle Molly Haskel dochází k překonání genderových bariér tím, že si žena osvojí mužské vlastnosti nebo naopak. Ani jeden u toho přitom neztratí svoji identitu. Haskel zde naráží na dvojici Hepburn/Tracy. Hepburn se může občas podřídít, a přitom neztratit svoji identitu. Je schopna dosáhnout svých cílů v mužském světě, a přesto být schopná „zmenšit se“ a vstoupit do manželství. Stejně tak Tracy je schopný adoptovat si ženské vlastnosti.³⁹

V rozhovoru u Dicka Cavetta (1973) řekla: *"Jsou zde muži a pak jsou ženy jako já, které žily jako muži."* Tento rozhovor je jeden z mála, který máme

³⁷ DYER, Richard. Stars. London: British Film Institute, 1998.s. 55

³⁸ BIANCO, Marcie. JOHNS, Meryn. *The Most Daring Thing About Katharine Hepburn? Her Pants*. Vanityfair. Classic Hollywood. [online] May 12 2016. [cit. 15. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.vanityfair.com/hollywood/2016/05/katharine-hepburn-style-pants>

³⁹ DYER, Richard. Stars. London: British Film Institute, 1998.s. 55

k dispozici, jelikož Hepburn nerada poskytovala rozhovory. Cavett se v dokumentu „*Katharine Hepburn, the Great Kate*“, svěřil se svými dojmy. „Miss Hepburn, protože se toho bála, to udělala“. ⁴⁰ Objevila se přesně tak, jak všichni čekali, píše J. E. Smyth, v jejích typických bílých jachtařských kalhotách, s kudrnatými vlasy a neochotou překřížit si nohy, jak by to jakákoli jiná dáma nejspíš udělala. Hepburn naopak přijde a místnost rázem patří jí. Musí si správně srovnat stůl, aby si o něj mohla opřít nohu. Udělá si pohodlí, potom může odpovídat na otázky. Nejprve vyjádří svoji vděčnost slovy: „*Jsem tady, ale spíš každou chvíli umřu, pokračuj, ...*“ ⁴¹. Režisérka Dorothy Arzner po zkušenosti s Hepburn prohlásila: „*Musíte Katharine Hepburn neustále připomínat, že ona tomu nevělí.*“ ⁴² Nikdy neměla problém s tím přiznat, že se většinu času starala jen o sebe: „*Nevěděla jsem, jak někoho podpořit. Byl jsem sama za sebe.*“ ⁴³

Katharine Hepburn tedy žila život podle svých vlastních podmínek, nepodléhala veřejnému mínění a nesnažila se zavděčit nikomu jinému než sobě. Tento aspekt její osobnosti rozebírá J. E. Smyth, píše, že Hepburn několikrát vzala roli ve filmu jen z toho důvodu, aby ji nedostala jiná herečka. ⁴⁴ Během svojí kariéry neustále odmítala hollywoodský systém i své okázalejší a úspěšnější kolegy. ⁴⁵ Ačkoli byla ve třicátých letech srovnávaná s herečkou Gretou Garbo, pro svůj vzhled, podle Williama J. Manna, Hepburn na rozdíl od Garbo nebo třeba

⁴⁰ *Katharine Hepburn, the Great Kate – True Story Documentary Channel*. In: YouTube [online]. 17. 9. 2019. [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=qZNzIKo0USs&ab_channel=TrueStoryDocumentaryChannel

⁴¹ *Katharine Hepburn Interview 1/3 - Dick Cavett Show* (1973). In: YouTube [online]. 8. 4. 2018 [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=rqFzFyWnnhs&t=2291s&ab_channel=ika11e.

⁴² *Politics and the Star Persona of Katharine Hepburn*. In: YouTube [online]. 15. 5. 2021. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=eAi8-vqslVU&ab_channel=BeKindRewind.

⁴³ SMYTH J. E. *Nobody's Girl Friday. The Women Who Ran Hollywood*. New York: Oxford University Press, 2018.s. 212.

⁴⁴ Tamtéž

⁴⁵ SMYTH J. E. *Nobody's Girl Friday. The Women Who Ran Hollywood*. New York: Oxford University Press, 2018.s. 213.

Dietrich, které vyvolávaly nepopíratelný erotický půvab, nosila kalhoty z důvodu pohodlí a pocitu osobní nezávislosti.⁴⁶

Právě její rebelství, odmítavý přístup k Hollywoodu a hereckým kolegyním, ambiciózní a sebevědomá povaha, slavné kalhoty, to vše jsou aspekty jejího hvězdného obrazu, které jsou přítomny v celé její kariéře, a i po letech je její charakter ve člancích neustále vyzdvihován.

Herečka při interviewu Dicka Cavetta. Má na sobě skoro stejné oblečení, které vidíme na začátku filmu Undercurrent. (Obr. 2)

⁴⁶ BIANCO, Marcie. JOHNS, Merryn. *The Most Daring Thing About Katharine Hepburn? Her Pants*. Vanityfair. Classic Hollywood. [online] May 12 2016. [cit. 15. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.vanityfair.com/hollywood/2016/05/katharine-hepburn-style-pants>

5. Analýza hvězdného obrazu ve filmech *Keeper of the Flame* a *Undercurrent*

V této páté, stěžejní kapitole se zaměřím na to, jak fungoval hvězdný obraz Katharine Hepburn ve filmech *Keeper of the Flame* a *Undercurrent*. Ve stručnosti každý film představím, zařadím do dobového kontextu a následně se budu věnovat analýze postav, které Hepburn ztvárnila. Použiji metodologii Richarda Dyera, která se zaměřuje na konstrukci postavy. Podle těchto deseti znaků budu analyzovat postavy ztvárněné Hepburn. Některé znaky jsou pro postavu a herečku zásadnější než jiné. V případě obou filmů je pro Hepburn stěžejní předchozí znalost publika, a to proto, že se jedná o neobvyklé snímky v její kariéře. Následně se zaměřím na hodnocení, přijetí filmu publikem, komentáře a na dobové a dnešní recenze.

5.1. *Keeper of the Flame*

Celovečerní film MGM vznikl jen rok poté, co Amerika vstoupila do druhé světové války-v roce 1942. Režiroval jej George Cukor a scénář napsal podle stejnojmenného románu Donald Ogden Stewart. Oba umělci s Katharine Hepburn v minulosti už pracovali, ovšem jedná se o filmy jiného žánru, tedy komedie *Holiday* (1938) a *Příběh z Filadelfie* (1940). Stewart Katharine Hepburn poslal scénář, ale studio MGM nemělo pocit, že tohle je ten správný typ filmu, který by měl následovat po filmu *Žena roku* (1942),⁴⁷ což je snímek, který natočila Hepburn společně se Spencerem Tracym, a který se stal velice oblíbeným pro publikum.

Keeper of the flame využívá morální bezradnost Christine (Katharine Hepburn) jako jádro svého dramatického napětí: má zachránit život svého manžela

⁴⁷ EDWARDS Anne: Katharine Hepburn. The Remarkable Woman. USA: National Book Network, 2019. s. 228.

a vidět pád národa, nebo nechat manžela zemřít, aby zachránila národ? ⁴⁸ Hepburn se snažila prosadit konvenčnější romantickou zápletku, aby byl film divácky atraktivnější. Cukor se o ideologii filmu nijak nezajímal, ⁴⁹ přesto film reagoval na situaci, ve které se Amerika v tu dobu nacházela. Politická dimenze filmu a hlavní anti-fašistická myšlenka vyvolaly zděšení pro vedoucího studia Louise B. Mayera na úvodní projekci.⁵⁰

Podobně jako film *Občan Kane, Keeper of the flame* je zahalen gotickou, tajemnou atmosférou, začíná za temné, deštivé a bouřlivé noci, při které auto sjede z mostu. Následná montáž novinových článků, prolínající se se zděšenými obličejí Američanů, prozrazuje, že se jedná o národního hrdinu se jménem Robert Forrest. Tisíce lidí se chystají na jeho pohřeb, včetně malého, uszlzeného chlapce, vyčítajícího si jeho smrt.

Novinář Steven O'Malley (Spencer Tracy), obdivovatel Roberta Forresta, chce napsat jeho biografii, aby si celý svět mohl zapamatovat hrdinu první světové války. Chce se setkat s vdovou Christine Forrest (Katharine Hepburn), aby mu poskytla potřebné informace k napsání knihy. Ačkoli je nejdříve odmítnut Clivem Kerndonem (Richard Worf), Forrestovým důvěryhodným tajemníkem, nakonec s Christine naváže vztah.

Během jejich setkání Steven pomalu odhaluje závoj tajemství a zjišťuje, že Christine má něco společného se smrtí svého manžela. Pravdu se dozví až na úplném konci filmu, kdy Christine v kamenné chatě na základě pozůstalosti disponující tajnými spisy jejího manžela přiznává pravdu. Tou je, že když jela ve dne nehody kolem mostu, všimla si, že je rozbitý a schválně svému muži, o kterém věděla, že tam má jet, nic neřekla. Z toho důvodu, že Robert Forrest plánoval

⁴⁸ SAGER, T. Jacob. *Keeper of the Flame: Antifascist Feature Films and the Hollywood Popular Front*. The Faculty of Western Washington University. 2015. Diplomová práce. Western Washington University. Vedoucí práce Kevin Leonard.

⁴⁹ SAGER, T. Jacob. *Keeper of the Flame: Antifascist Feature Films and the Hollywood Popular Front*. The Faculty of Western Washington University. 2015. Diplomová práce. Western Washington University. Vedoucí práce Kevin Leonard.

⁵⁰ Tamtéž

zahájit puč proti americké vládě s pomocí stínové sítě bohatých společníků. Kerndon bohužel uslyší jejich rozhovor, Christine zastřelí a chatu zapálí.

Steven se rozhodne napsat skutečný příběh Christine Forrest, jako mučednice demokracie, která zachránila americký lid před nepřítelem, kterého měli za svého hrdinu. Závěrečný sestřih, odrážející začátek filmu, ukazuje, že veřejnost zaujala upozornění na O'Malleyho odhalení. Tento zájem pravděpodobně plyne z tehdejšího většího povědomí o nebezpečí, které fašismus pro svět představoval.

Snímek místy působí jako film noir, vytváří temnou atmosféru zahalenou tajemstvím, v hlavní roli s novinářem, jenž se jej snaží odhalit. Postava Christine koresponduje s popisem ženských postav ve thriller/noir filmu, jak ji charakterizuje Ann Kaplan v knize *Women in Film Noir*, kde ženská postava často existuje jako klíčový rys v nebezpečném kriminálním světě, se kterým se hrdina potýká při svém vyšetřování, a představuje ústřední problém rozuzlení.⁵¹

Postava Christine ale není typická femme fatale. Nezabila svého muže s cílem získat jeho peníze a slávu, naopak jednala v rámci záchrany amerického lidu, v rámci záchrany demokracie. Stejně tak ve filmu nevyužívá své sexuality k získání svého. Ačkoli je hlavní ženská postava upozaděná na úkor mužského protagonisty: jak řekl sám režisér George Cukor: „*Kate byla mimo záběr po většinu filmu*“⁵², stále se jedná o silnou, nezávislou a inteligentní ženu, ze které se nakonec stane hrdinka.

⁵¹ KAPLAN, Anne. *Woman in Film Noir*. London: British Film Institute, 1998. s. 100

⁵² EDWARDS Anne: *Katharine Hepburn. The Remarkable Woman*. USA: National Book Network, 2019. s. 231.

5.1.1. ANALÝZA POSTAVY CHRISTINE FORREST

V této podkapitole bude analyzována postava Christine Forrest podle deseti znaků navržených Richardem Dyerem, a to s tím, že některé jsou konkrétně pro tuto postavu a herečku důležitější než jiné. Například předchozí znalost publika je stěžejní, protože v hodnocení publika bylo často diskutováno, zdali se pro tuto roli hodila, či ne, například v recenzích na IMDb.⁵³

Publikum si Katharine Hepburn zamilovalo společně se Spencerem Tracym. Jednalo se o jednu z nejznámějších dvojic v Hollywoodu čtyřicátých let. Během let 1942-1950 natočila celkem deset filmů, z toho šest bylo s Tracym. Anne Edwards v biografii píše, že filmy, které natočila bez něj, nebyly zrovna úspěšné a byly kompromisem pro to, aby Hepburn mohla být nablízku Tracymu.⁵⁴

Na začátku čtyřicátých let bylo její jméno spojováno s romantickou nebo screwball komedií. Čtyři poslední filmy, které natočila před *Keeper of the Flame* byly: *Leopardí žena* (1938), *Holiday* (1938), *Příběh z Filadelfie* (1940) a první film s Tracym, romantická komedie *Žena roku* (1942).

Obzvláště úspěšný byl film *Příběh z Filadelfie*. Snímek režíroval George Cukor a produkoval Joseph L. Mankiewicz. Měl obrovský úspěch, ať už z finančního nebo kritického hlediska. Získal šest nominací na Oscara z toho dvě proměnil. James Stewart za nejlepšího herce v hlavní roli a Donald Ogden Stewart za nejlepší adaptovaný scénář.⁵⁵ Cukor i Stewart s Katharine pracovali i v *Keeper of the flame*, byla tedy na „domácí půdě“.

⁵³ IMDb. *Keeper of the Flame* (1942) User Reviews. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt0034936/reviews>

⁵⁴ EDWARDS Anne: Katharine Hepburn. The Remarkable Woman. USA: National Book Network, 2019. s. 231.

⁵⁵ ČSFD. *Příběh z Filadelfie* (1940). Ocenění. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/1842-pribeh-z-filadelfie/oceneni/>

Ačkoli trailer v sobě zahrnuje temnou atmosféru s krimi zápletkou, ukazuje Katharine Hepburn v objetí s Tracym, který ji říká, že se do ní zamiloval. Diváci tedy tehdy očekávali další romantický film této dvojice, akorát na dramatičtějším pozadí než předchozí film. Koupili si lístky do kina a očekávali, že uvidí Hepburn a Tracyho spolu jako romantický pár, a to se nevyplnilo.⁵⁶ V budoucnu se už nic takového nestalo. Hned o tři roky později společně natočili romantickou komedii *Without love* a vše se vrátilo k normálu.

Christine z latinského slova „Christinus“ znamená následovník Krista. Christine je postava, která zachrání americký lid před svým manželem Robertem Forrestem. Divák tedy může vnímat tyto vůdcovské, spasitelské konotace. Postava Christine je konstruovaná jako vůdce směrem k demokracii. Osoba, ke které všichni vzhlíží v momentě, kdy se dozví pravdu. S tímto jménem můžeme vnímat několik symbolů, Christine jako symbol Krista, který se stejně jako ona obětoval pro svůj lid. V momentě, kdy se Christine podílela na smrti svého muže, aby lid netrpěl nebo na konci scény, kdy je zabita při odhalování pravdy Stevenovi. Christine jako symbol amerického patriotismu, který byl vnímán velmi silně za druhé světové války, kdy lidé potřebovali svého hrdinu, který ztělesní všechny hodnoty. „*Američané byli velmi nacionalističtí. Chtěli americké tváře a americké příběhy.*“⁵⁷

Tento pocit prohlubují i dlouhé, bílé zahalující šaty, ve kterých divák Christine poprvé uvidí. V rukou nese bílé květiny, to umocňuje pocit, že se jedná o čistou, nevinnou osobu. Při tomto prvním setkání divák, stejně jako novinář Steven ví jen to, že se stala vdovou a trpí nad ztrátou svého muže. Při postupném odhalování pravdy v průběhu filmu nosí spíše černé šaty. Černá, jež je opakem bílé symbolizuje tajemno, mystiku a smutek. Jedná se o velmi jednoduché, elegantní oblečení, vzhled se v průběhu filmu nijak výrazněji neproměňuje. Napovídá divákovi, že se jedná o bohatou, elegantní a inteligentní ženu.

⁵⁶ EDWARDS Anne. Katharine Hepburn. The Remarkable Woman. USA: National Book Network, 2019. s. 232

⁵⁷ EDWARDS Anne. Katharine Hepburn. The Remarkable Woman. USA: National Book Network, 2019. s. 230.

„Samozřejmě to nenazývali fašismem. Natřeli to na červeno, bílo a modro a nazvali to amerikanismem“⁵⁸

Christine po celou dobu filmu drží obrovské tajemství. Skutečnou pravdu o hrdinovi, o svém manželovi. Celá pravda je skrytá ve zbrojnici, která se používá jako sklad. Ona svému muži v den jeho nehody vzala klíč a dozvěděla se pravdu. Zbrojnice v sobě nese všechno, co se Steven snaží dozvědět a sdělit světu, kdo byl Robert Forrest, kdo je jeho žena a proč se chová takovým způsobem. S pomocí toho klíče a zbrojnice se Steve na konci dozvídá pravdu.

„Vzala jsem si legendu, legendu o hrdinovi.“ Christine se dozvěděla, že její manžel je fašista. *„Viděla jsem tvář fašismu ve svém vlastním domě“* ... *„Musela jsem toho člověka zničit, abych zachránila jeho obraz.“⁵⁹* Zabíla svého muže, aby zachránila Ameriku. Tu noc totiž Robert Forrest chtěl podniknout útok proti vládě. Christine ovšem nechtěla, aby Amerika přišla o svého hrdinu, a tak spálila všechny důkazy, které se ve zbrojnici nacházely. Klíč od zbrojnice se tedy stal symbolem, tedy skutečně klíčem k pravdě a osvobození. Následně ovšem také k potrestání, protože spolu s důkazy zde umírá i sama Christine.

O životě Christine Forrest se divák dozvídá nepřímým prostřednictvím povídání o Robertu Forrestovi.

S: *„Jsem trochu ztracený.“*

C *„Také jsem trochu ztracená. Musím znovu najít cestu. Nejdřív jsem si myslela, že všechno nechám tak, jak to nechal, ale teď vidím, že to byla chyba. Nic nemůže zůstat tak, jak jsme to nechali. Můžeme doufat, že někdo, kdo nás má rád, naše hračky něžně odloží“*

S: *„A také naše hlouposti a selhání“*

C: *„ano, i ty“⁶⁰*

⁵⁸ *Keeper of the Flame* [film]. Režie George CUKOR. USA, MGM, 1942.

⁵⁹ Tamtéž

⁶⁰ Tamtéž

Tento dialog mezi Stevenem a Christine naznačuje, že ačkoli při rozhovorech touží zjistit, jaký život měl velký muž Robert Forrest, ve skutečnosti celou dobu pomalu odhaluje nového hrdinu a tím je Christine Forrest. Je to moment jejich sblížení prostřednictvím odhalování pocitů a myšlenek Christine. Stávají se přáteli, kteří si rozumí a doplňují se. Možná se mezi nimi vytváří i něco víc než jen přátelství, podle toho jak se Christine na Stevena zamilovaně dívá. Chvíli před tím, než přizná, že je ve svém životě ztracená se na něj dlouze zadívá, zamrká, jako by chtěla zatlačit slzy a až potom promluví a svěří se. Dívá se zasněně a v promluvě se několikrát zastaví. Začíná se Stevenovi pomalu otevírat.

Na jiném místě zase při rozhovoru s bratrancem Geoffem přiznává, že je unavená a vyčerpaná. S bratrancem mluví napřímo a upřímně. Má něco v plánu a Geoff jí s tím pomáhá. Něco, co nemůže prozradit Stevovi a kvůli čemu nepřijímá ostatní, aby jí dali květiny a projevíli svoji soustrast.

C: *„Oh, Goeffe, nemám srdce na to, vyslechnout ty děti. Kéž bych mohla jen odpočívat. Spát, spát a nesnit.“*

G: *„Drahá, chci toho po tobě až moc“*

C: *„Ne, uděláme to tak, jak jsme plánovali. Dojdi pro auto.“⁶¹*

Když uspává malého Jeba, říká jí, že udělá vše, co po něm bude chtít. Potom se chytne za čelo a vzdychne. Za ní stojí Steven, ale ona o něm zatím neví. V momentě, kdy si myslí, že ji nikdo nevidí, nám nepřímou prozrazuje, že je vyčerpaná. Má tajemství a před sebou úkol, který je potřeba splnit. Jakmile si Stevana všimne, říká mu, že ví, že ho zklamala. Nechtěla od toho utéct. Následně mu říká: *„Ať se stane cokoli, život se pro vás nezastaví, jsou věci, které je třeba udělat.“⁶²*

Steven odpoví, že otázky mohou počkat, ale že jich je mnoho. To Christine vyděsí. Zavře oči a promne si čelo. Víme, že ji to obtěžuje a možná se bojí, že se Steven a s ním i celá země dozví něco, co se dozvědět nesmí.

⁶¹ *Keeper of the Flame* [film]. Režie George CUKOR. USA, MGM, 1942.

⁶² Tamtéž

Postava toho tedy o sobě samé moc neprozrazuje. Spíše funguje jako konstrukt k odhalení pravdy a odvrácení nebezpečí pro americký lid.

Na Christine má divák dva odlišné pohledy tvořené prostřednictvím toho, jak o ní ostatní postavy hovoří. Hned na začátku filmu má divák pocit, že se jedná o důležitou ženu. Tento pocit je umocněn tím, že byla manželkou tak slavného a vlivného muže. Napětí je vytvářeno i tím, že se Christine ve filmu objevuje až později, asi po dvaceti minutách filmu. Nepřijímá novináře, neodpovídá na dotazy, nikoho nepustí dovnitř toho obrovského domu, ve kterém žije. Bratranec Geoffrey ji chrání, říká Stevenovi, ať se k ní nepřibližuje a má respekt k tomu, čím si prochází, v opačném případě mu ublíží. Bývalý osobní sekretář Roberta Forresta, Clive Kerndon, mu ani neodpoví na dotaz, jestli se s Christine může setkat.

Malý chlapec Jeb se stává průvodcem novináře Stevena. Postupně ho přivádí k dalším informacím týkajících se Christine. Ačkoli mu ostatní říkali, že ho nikdy nepřijme, Jeb Stevena zavede přímo k ní. Díky němu se divák dozvídá něco víc o jejím charakteru, Christine opečovává ostatní, má dobré a špatné dny. Pravděpodobně se o malého chlapce vždy starala jako o vlastního a nahrazovala mu jeho matku, o které se ve filmu nic nedozvíme. Máme tedy obrázek Christine Forrest jako hodné, mladé a starostlivé ženy.

Ostatní o ní mluví skoro jako o bohyni. Ačkoli v případě Stevenovi kamarádky Jane je to myšleno spíše ironicky, když se vyptává recepčního, jaká Christine je a říká: „*Letěla na mráčku, nebo se jen vznesla přímo doprostřed jezera?*“⁶³ Svoji tajemností a nepřístupností si kolem sebe Christine vytvořila jakýsi obraz nadpozemské ženy, který ostatní uctívají a touží k němu proniknout.

Opačný pohled na Christine divákovi zpřístupňuje matka Roberta Forresta, je nám ale dopředu řečeno, že se jedná o duševně nemocnou osobu a při setkání s ní si to sami potvrdíme. Matka říká, že Robert musel bojovat i ve vlastním domě a že ženy, jako je Christine, muže zničí. V podstatě říká pravdu o tom, že Christine svého muže o rozbitém mostě nevarovala schválně a zabila ho. Matce ovšem

⁶³ *Keeper of the Flame* [film]. Režie George CUKOR. USA, MGM, 1942.

nezáleželo na tom, jestli byl její syn fašista nebo ne, je vděčná za to, že díky němu žije v obrovském domě a je bohatá. Christine tohle zničila a chystá se zničit také legendu, která se o něm vytvořila, z toho důvodu k ní matka pocítuje zášť.

Steven a divák poprvé uvidí Christine Forrest v dlouhých bílých šatech, kdy nese květiny do vázy před obrovský obraz Roberta Forresta. Od smrti neuplynula dlouhá doba, a tak divák předpokládá, že vdova bude ubrečená, zoufalá, zlomená. Christine se podívá na obraz jen na malý moment, jako by se zastyděla, a potom rychle sklopí hlavu dolů. V této scéně je Steven již přítomen, ovšem ona o něm neví, a tak promlouvá jen k divákovi. Ten tedy může předpokládat, že je do smrti svého muže nějak zapletená nebo v sobě zkrátka udržuje tajemství. Scéna také prozrazuje něco o jejich vztahu. On visí vysoko nad ní a ona k němu vzhlíží s obličejem plným strachu. Můžeme dedukovat tedy, že se nejednalo o šťastné manželství. To se nám později potvrdí.

Christine nese květiny k obrazu svého zesnulého muže. Působí jako velmi důležitý a vlivný muž. Oproti němu Christine vypadá malá, nejprve jako by se na něj nemohla ani podívat. Pohled zaměřuje na květiny. (Obr. 3)

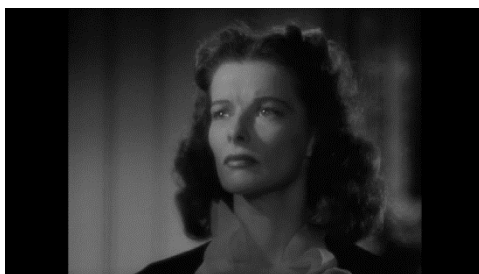

Podívá se směrem vzhůru. Je to tak rychlý pohyb, že to vypadá, jako by se před ním styděla nebo by se mu za něco chtěla omluvit. (Obr. 4)

Zrak však rychle sklopí dolů. (Obr. 5)

Tyto pohledy buď dolů nebo zasněně do dálky, používá Christine v momentě, kdy mluví o něčem intimním a pro ni nepřijemném, nebo když něco zatajuje. Nejčastěji ve scénách, kdy mluví o svém muži a ví, že je nutné udržet tajemství. V tu chvíli jako by se nemohla na druhého člověka podívat a myslí byla někde v minulosti. Působí strnule, zasněně a vystrašeně.

Christine se dívá na Stevena, který přišel na to, že zabila svého muže, ale stále neví, jaký k tomu měla důvod. Christine mu to nemůže říct, protože by se rozpadl obraz hrdiny. Má pokrčené obočí a slzy v očích. Nepřímo mu naznačuje, že není špatný člověk, že měla dobrý důvod k zabití svého manžela. Jen se ho a ostatní snaží chránit. (Obr. 6)

Chce se k němu přiblížit, jako by prosila o porozumění a pomoc, protože to sama nezvládne. Steven na to nijak nereaguje a pokračuje v kladení otázek. (Obr. 7)

Přibližuje se ke Christine a svojí rázností a neústupností jí dokazuje svoji převahu. Christine je zoufalá a zmatená. Odtáhne se od něj a vypadá jako by se před ní odehrávala celá událost. Má pokrčené obočí, otevřenou pusou a dívá se do dálky. Říká jednoslovné výrazy, nakonec se posadí na židli a Steven odchází. Ona vypukne v pláč. (Obr. 8)

Na několika místech Christine projevuje svoji únavu a vyčerpání tím, že si promne čelo nebo na moment zavře oči. Nepřímo ukazuje svoji zranitelnost. (Obr. 9 a 10)

Jindy zase projevuje svým úsměvem a nakloněním hlavy či nervózním pohríváním si s rukama svoji náklonnost ke Stevenovi. Na moment se zastaví, dlouze se na něj podívá a usměje se. Výraz v obličeji působí velice přirozeně. Víme, že se mezi nimi něco odehrává, ačkoli to nikdy není řečeno přímo. (Obr. 11 a 12)

Na konci filmu se Steven konečně dozví pravdu o Robertu Forrestovi. Christine mu vysvětluje, že ve vlastním domě čelila fašismu a že se její manžel chystal zradit vládu. Ve svém projevu je velice rázná a sebevědomá, pomocí zatnuté pěsti vyjadřuje svůj osobní boj proti fašismu. Musela udělat, co bylo třeba, aby ochránila Ameriku a demokracii.

Na druhém obrázku vypadá jako vůdce při nějakém důležitém proslovu. Kontrastuje se Stevenem, který sedí v klidu a v napětí ji naslouchá. Nakonec z ní Steven udělá hrdinku, která zachránila zemi před nepřítelem, a hlavně slepým obdivováním. (Obr. 13 a 14)

Postava tajemného a všemi obdivovaného mocného muže Roberta Forresta je zde odhalována pomocí vyprávění jeho ženy Christine. Nejedná se ovšem o spolehlivého vypravěče, protože má tajemství, které nemůže prozradit. Novinář Steven ji říká, že se ho celou dobu snažila svést z cesty. Christine to ale dělala s dobrým úmyslem. Nechtěla zbořit ten hrdinský obraz, který se vytvořil kolem Roberta a k němuž ostatní vzhlíželi. Christine je podřízená postavě Stevena, který ji celý příběh posouvá dopředu a ovlivňuje její chování, až se mu nakonec sama přizná. V jeho přítomnosti také ztrácí na své ráznosti a síle, když mu říká, že ho potřebuje. Byla tedy vedena láskou ke Stevenovi nebo skutečně chtěla odhalit pravdu o svém manželovi? Christine sice byla ta, která se postarala o smrt svého muže, jakmile se dozvěděla o jeho plánech, ale poté byla vedena kupředu nějakou mužskou postavou, ať už to byl právě Steven nebo asistent Roberta Clive Kerndon. Po odhalení pravdy Stevenovi umírá a stává se hrdinkou. Ačkoli zachránila svoji zemi, musí zemřít, protože se dopustila vraždy. Christine byla tím udržitelem

plamene. Udržovala v bezpečí legendu. Následně se sama stala plamenem, hrdinkou, nositelkou demokracie.

Ve filmu Christine podnikne tři důležité akce, které nakonec vedou k rozuzlení zápletky. Největší akci ve filmu však nevidíme, a to vraždu jejího muže. Následně, když se snaží vše zatajit, přijme na doporučení bývalého asistenta svého muže novináře Stevena a poskytne mu informace o životě Roberta, aby zabránila jakémukoli podezření z jeho strany. Rozhovory se postupně stávají až moc osobní a pod jeho nátlakem Christine nakonec zjišťuje, že by se mohl dozvědět pravdu, a tak bere klíč, odchází do skladu s důkazy a ty chce zapálit. Následně však celá vyčerpaná a zoufalá Stevenovi řekne pravdu a když umírá, poprosí ho, aby celé zemi ukázal pravou tvář Roberta Forresta jako fašisty a nikoli hrdiny demokracie.

Christine spatříme ve filmu až po dvaceti minutách. Vchází v dlouhých bílých šatech, které ji zakrývají celé tělo, v rukou nese bílé květiny. Oproti temnému, velkému domu je její postava v kontrastu. Do místnosti skoro až vpluje, působí jako přízrak. Zjeví se, na moment zmizí v temnotě a následně se objeví před obrazem svého muže. Před obrazem působí male a nevinně. Postavení symbolizuje jejich vztah, kdy on visí vysoko nad ní a ona pod ním. Scéna rozdělená na bílou a černou může být také symbolem jejich rozdílného přesvědčení. Christine je bílá, jako světlo, „Držitelka plamene“, která musela zabít svého muže, aby temnota (fašismus) nepohltila celou zemi. Vidíme dobro a zlo velmi jednoznačně.

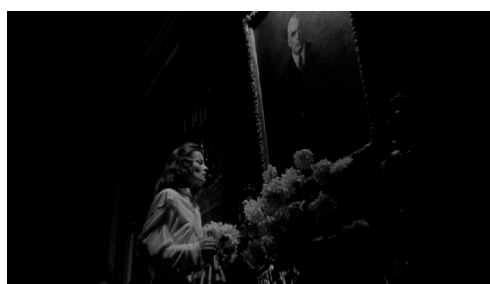

Christine vchází do místnosti v bílých šatech s květinami. Dívá se upřeně před sebe. (Obr.

15)

Po chvíli však zmizí v temné místnosti. (Obr. 16)

Objeví se před obrazem svého zesnulého muže. (Obr. 17)

Postavení Christine jako bohyně vidíme v této scéně, chvíli potom, kdy Jane o Christine prohlásila, zdali se zjevila uprostřed jezera. Často slyšíme narážky na její výjimečnost, nedobytnost a nadpozemskost. Christine stojí daleko od nich a postavy zůstanou stát v úžasu a sledují ji. Dlouhé šaty, které opět zahalují celé tělo jsou tentokrát v černé barvě a na bílém pozadí jsou v kontrastu, aby tak postava vyčnívala a dala najevo svoji výjimečnost.

Christine vchází do hotelu, kde je Steven ubytovaný, aby mu dala své osobní fotografie a informace o životě jeho muže pro Stevenovu knihu. Činí tak na doporučení bývalého osobního sekretáře Roberta, aby ji nikdo nezačal podezírat. (Obr. 18)

Její nadřazené postavení se často změní v přítomnosti Stevena. V tu chvíli jako by sestoupila na zem. Steven je důvod k tomu, proč se nakonec ke všemu přizná. Pociťuje k němu náklonost a potřebuje ho. (Obr. 19 a 20)

5.1.2. PŘIJETÍ FILMU, HODNOCENÍ A KOMENTÁŘE

Katharine Hepburn o tuto roli velmi stála. Podle ní se jednalo o první film, ve kterém hrála skutečnou ženu, nikoli stydlivou, náladovou a citlivou mladou dívku. Ačkoli vospělou ženu hrála už v předchozím filmu *Žena roku*. V tomto filmu je její role mnohem menší než Tracyho. Stejně jako v jejich příštím filmu *Without Love*. (1945) Až v roce 1949 ve filmu *Adamovo žebro* získala zpět silné postavení ženy, jaké měla ve filmu *Žena roku*.⁶⁴

Co se týče dobových recenzí, film, podle recenze v *New York Times* ačkoli byl slabý, reagoval na situaci, ve které se Amerika nacházela. „*Možná je povaha těchto fašistů poněkud přitažená za vlasy, možná jsou příliš mystičtí a lidsky vzdálení. Přesto je to upřímné otevření očí, jakým naše filmy mohou být.*“⁶⁵

„*Keeper of the Flame je odvážné a aktuální drama, které se otevřeně dotýká té části amerického života, která je dnes velmi závažná a aktuální*“⁶⁶ Tento film je

⁶⁴ EDWARDS, Anne: Katharine Hepburn. The Remarkable Woman. USA: National Book Network, 2019. s. 231.

⁶⁵ CROWTHER, Bosley. *Article 11 -- No Title; 'Keeper of the Flame,' in Which Spencer Tracy and Katharine Hepburn Make Appearance, Arrives at the Music Hall*. New York Times [online]. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1943/03/19/archives/article-11-no-title-keeper-of-the-flame-in-which-spencer-tracy-and.html>.

⁶⁶ Tamtéž

v kontrastu s jejich předchozím a prvním společným filmem *Žena roku*. Pro oba herce se tedy jednalo o neobvyklou roli, na to recenze z roku 1943 upozorňovala.

To však nijak nesnižovalo výkon obou herců, je vyzdvihován Spencer Tracy a jeho přemýšlivý, solidní výkon a Katharine Hepburn, která hraje manželku Roberta Forresta, ve svém výkonu mísí povýšenost a úzkost.⁶⁷ Nijak více však role Katharine Hepburn komentovaná není. Stejně jako postava Christine, kterou ztvárnila, i Hepburn spíše ustupuje do pozadí, před velkým příběhem a důležitou myšlenkou, jež film měl pro americkou společnost.

Zdá se, že sám režisér George Cukor tomuto snímku příliš nevěřil. Katharine Hepburn nazývá umělou a o filmu prohlásil, že příběh byl podvodný, protože Kate musela plout v dlouhých bílých šatech a v rukou nést lilie. „*To je strašně nezvyklé, že?*“⁶⁸ Je pravda, že v dalších filmech jdou s Tracym opět spíše komediálním směrem a s romantickou zápletkou. Ve filmech jako jsou například *Pat a Mike* nebo *Adamovo žebro*.

Anne Edwards píše, že kariéra Katharine Hepburn začala znovu slábnout. V momentě, kdy ukázala, že skvěle funguje v komediích a romantických filmech jako *Příběh z Filadelfie* a *Žena roku*, se znovu stala neznámou kvalitou.⁶⁹

Pozdější divácké ohlasy stejně jako ty dobové recenze, často připomínají poselství, které film nese. Zdá se skutečně, že to, co na filmu doopravdy zafungovalo, bylo, že reagoval na situaci, ve které se svět nacházel. Na válku, na fašismus a na slepé obdivování. Herci, hlavně tedy Katharine Hepburn potom působí jen jako prostředek k předání těchto myšlenek divákům. Něco, co si svět zažil a na co nikdy nezapomene.

⁶⁷ CROWTHER, Bosley. *Article 11 -- No Title; ' Keeper of the Flame,' in Which Spencer Tracy and Katharine Hepburn Make Appearance, Arrives at the Music Hall*. New York Times [online]. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1943/03/19/archives/article-11-no-title-keeper-of-the-flame-in-which-spencer-tracy-and.html>.

⁶⁸ EDWARDS, Anne: Katharine Hepburn. *The Remakable Woman*. USA: National Book Network, 2019. s. 231.

⁶⁹ EDWARDS, Anne: Katharine Hepburn. *The Remakable Woman*. USA: National Book Network, 2019. s.232.

V diváckých recenzích na IMDb je v této souvislosti vyzdvihována patriotická řeč Hepburn na konci filmu, která působí velmi divadelně, a tedy v kontrastu s klidným a přirozeným herectvím Tracyho. Celkové divadelní a melodramatické vyznění filmu se zdálo být pro diváky problémem. Jedna z diváckých reakcí se k tomu vyjadřuje vcelku obšírně a nakonec dodává, že by byla škoda film odsoudit pro jeho melodramatické vyznění a zapomenout na důležitou myšlenku, kterou představuje divákům. Dvacet let po vydání filmu spisovatel a kritik Gavin Lambert napsal, že Katharine Hepburn jako vdova po velkém muži působí jako Jacqueline Kennedy.⁷⁰

Jiné recenze z IMDb zase reagují na noir atmosféru, kterou film má: *Keeper of the Flame je pravděpodobně nejvážnější ze všech filmů, v nichž Tracy spolupracoval s Katharine Hepburn, a snad jediný, který by se dal zařadit do kategorie "noir".*⁷¹ Zdá se tedy, že tento odklon od komedie k vážnější roli je hodnocen i pozitivně. Ačkoli film není moc známý, snad jen mezi fanoušky dvojice Hepburn a Tracyho, diváci, kteří píšou recenzi, opakovaně po dalším zhlédnutí v průběhu několika let označují film za klasiku: „*Atmosféra tajemství a postupného odhalování pravdy činí film poutavým a napínavým. Ačkoli film není příliš známý, rozhodně se jedná o klasiku*“⁷²

Hodnocení filmu *Keeper of the Flame* je spíše pozitivní, na IMDb má hodnocení 6,7/10,⁷³ na Rotten Tomatoes 67 %⁷⁴ a na ČSFD dokonce 78 %, ⁷⁵ což je vysoké hodnocení. Diváci oceňovali možnost vidět Hepburn společně s Tracym v něčem jiném než v romantické komedii. Pozitivně je film hodnocen však až po letech, kdy diváci měli možnost vidět více filmů s touto dvojicí, ovšem v době, ve

⁷⁰ EDWARDS Anne: Katharine Hepburn. The Remarkable Women. USA: National Book Network, 2019. s. 231.

⁷¹ IMDb. *Keeper of the Flame* (1942) User Reviews. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt0034936/reviews>

⁷² Tamtéž

⁷³ Tamtéž

⁷⁴ ROTTEN TOMATOES. *Keeper of the Flame* (1942) [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: https://www.rottentomatoes.com/m/keeper_of_the_flame

⁷⁵ ČSFD. Katharine Hepburn. *Keeper of the Flame*. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/1829-keeper-of-the-flame/prehled/>

keré film vznikl, podle toho, co píše Ann Edwards, to bylo spíše zklamáním po obrovském hitu *Žena roku* Aby to tehdy divákům mohla Hepburn „vynahradiť“, další film, který společně s Tracym natočila byla romantická komedie *Without Love* a takových filmů následovalo více. Mezi nimi tedy *Keeper of the Flame* zapadl a podle diváckých recenzí stojí za to jej vytáhnout na světlo.

Filmový kritik Emanuel Levy na svém webu píše, že navzdory smíšeným recenzím a kontroverzím ohledně politiky se film stal komerčním hitem, zejména ve velkých městech. Film byl čtvrtý týden promítán v prestižním newyorském domě Radio City Music Hall. V USA a Kanadě utržil 2 190 000 dolarů a jinde 1,03 milionu dolarů, čímž dosáhl zisku přes 1 milion dolarů.⁷⁶ Pro MGM se jednalo o šestý nejvýdělečnější film roku.⁷⁷

5.2. *Undercurrent*

Film *Undercurrent* vznikl v roce 1946, rok poté, co spolu Katharine Hepburn se Spencerem Tracym natočili romantickou komedií *Without Love*. Snímek režíroval Vincente Minnelli, který byl však známý spíše pro muzikály jako například *Setkáme se v St. Louis* (1944) a *Ziegfeldův kabaret* (1945). Před filmem *Undercurrent* natočil jen jedno drama *Hodiny* v hlavní roli s jeho ženou Judy Garland.⁷⁸ Neobvyklou volbou pro film byl jak režisér, tak i Hepburn. Anne Edwards píše, že Hepburn nebyla s volbou režiséra spokojená. On z ní byl pro její sebevědomou povahu nervózní: „*Nikdy jsem nepotkal nikoho s takovou sebejistotou. Znervózňovala mě.*“⁷⁹

Katharine Hepburn měla za sebou v této dekádě už několik filmů. Neslavnější byly, jak už bylo řečeno dříve, *Příběh z Filadelfie*, *Žena roku* a *Without Love*.

⁷⁶ LEVY Emanuel. Cinema 24/7. *Keeper of the Flame (1943): Cukor's Noir Melodrama, Starring Spencer Tracy and Katharine Hepburn*. June 26, 2006. [cit. 20. 3. 2022].

Dostupné z: <https://emanuellevy.com/review/keeper-of-the-flame-4/>

⁷⁷ VARIETY. Top Grossers of the Season. January 5 1944. Metro. s. 54.

⁷⁸ EDWARDS Anne. Katharine Hepburn. *The Remarkable Woman*. USA: National Book Network, 2019. s. 247.

⁷⁹ Tamtéž

Stejně jako *Keeper of the Flame*, i tento film se žánrově vymykal tomu, na co u ní publikum bylo zvyklé. Ovšem v *Keeper of the Flame* alespoň hrála vedle Spencera Tracyho, tady už je víceméně na neznámé půdě. Tento typ filmu žádal jiný styl hraní, než na jaký byla zvyklá. Napětí nevyžadovalo její obvyklé hloubkové zkoumání postavy, kterou měla ztvárnit. Její největší výzvou bylo: „*získání správné vyděšené reakce*.“⁸⁰, z důvodu děsivých až hororových scén, které vygradují na konci filmu. Očividně na neznámé půdě byl i sám režisér, který podle mnoha recenzí z IMDb i podle Anne Edwards, nedokázal vytvořit tu hororovou atmosféru, protože na tento typ filmu nebyl zvyklý. Katharine Hepburn tohle věděla a byla si vědoma i toho, že ona sama se pro roli moc nehodí. Tvrdila, že by tato role byla vhodnější pro hvězdu, jakou je Ingrid Bergman.⁸¹ Ta je typově naprosto odlišná a také byla v době natáčení mladší asi o osm let. Je pravda, že by ji možná role naivní a stydlivé Ann seděla lépe než Katharine Hepburn, u které na tento typ postavy divák nebyl zvyklý.

Film je na několika místech klasifikován jako film noir, (IMDb, ČSFD, Wikipedie),⁸² ačkoli první polovina filmu vyznívá dost melodramaticky. Pokud *Keeper of the Flame* připomínal v nějaké podobě *Občana Kaena*, *Undercurrent* může divákovi evokovat Hitchcockovu *Rebbecca*. (1940) Naivní žena, která se zamiluje do bohatého muže (Robert Taylor), odjede s ním žít v jeho paláci, ovšem následně zjistí, že něco není v pořádku. Zkoumá jeho obrovský dům, a snaží se najít odpovědi, k tomu ji napomáhají ostatní postavy, ale i zvířata jako vystrašený pes či rozružený kůň ve stáji. Ve filmu je stěžejní otázka pomsty a posedlosti, která může vést až k vraždě. Druhá polovina snímku je temně dramatická s psychologickými

⁸⁰ Tamtéž

⁸¹ EDWARDS Anne. Katharine Hepburn. The Remarkable Woman. USA: National Book Network, 2019. 248.

⁸² IMDb. Undercurrent (1946) [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z:

<https://www.imdb.com/title/tt0039066/>

ČSFD. Katharine Hepburn. Undercurrent. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z:

<https://www.csfd.cz/film/6777-undercurrent/prehled/>

WIKIPEDIA. Undercurrent (1946) [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z:

[https://en.wikipedia.org/wiki/Undercurrent_\(1946_film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Undercurrent_(1946_film))

prvky, zde už se svým vizuálním stylem přibližuje k filmu noir. Ann musí bojovat o svůj život, poté co se její muž zblázní a v záchvatu žárlivosti ji chce zabít. Jeho bratr Michael ji zachrání, Robert umírá a Ann skončí na vozíku. Konec můžeme chápat jako trest za to, že se zamilovala do jiného muže.

5.2.1. ANALÝZA POSTAVY ANN HAMILTON

Podobně jako u předchozího filmu *Keeper of the Flame* publikum mělo v čerstvé paměti romantickou komedii *Without Love* se Spencerem Tracym.⁸³ Tyto dva filmy jsou v naprostém kontrastu, a ještě k tomu zde Tracy chybí. Díky propagaci filmu se zdá, že celý snímek velmi závisí na Hepburn. I v traileru je její jméno na prvním místě, a to se ve filmech s Tracym nestává. S ním zatím natočila tři filmy a už se stali známou dvojicí, která se vzájemně ovlivňuje. *Undercurrent* tedy divákům nabízel Katharine Hepburn na prvním místě, která figuruje v každé scéně a předvádí širokou škálu emocí.

V průběhu filmu se promění jak jméno, tak postava samotná. Sladká, nevinná Ann Hamilton, která žije se svým otcem, hraje s ním na klavír, pomáhá mu v laboratoři, nemá nejmenší zájem o manželství. Působí poměrně neobvykle, jedná se totiž o ženu ve středním věku, ovšem její jméno a celkové chování působí spíš jako by byla dospívající dívka, která má vyletět z hnízda, ale ještě neví kam. Po svatbě se Ann dostává do vysoké společnosti a stává se dámou na vyšší úrovni, tak ji většinou ostatní oslovují jako Ms. Garroway. Vážená manželka vlivného a bohatého muže, která však v jádru stále zůstává tou nevinnou Ann, ke které se na konci filmu vrátí.

Vzhled se v průběhu filmu promění, jelikož se Ann snaží zapadnout do vyšší společnosti. Nejprve vidíme ženu, která nosí kalhoty, bílou košili a sandály, vlasy má stažené dozadu, oblečení je velmi obyčejné a pohodlné. Nechce se ani převléct k večeři. Podle jejich domu můžeme usoudit, že se jedná o bohatou rodinu, její otec je slavný vědec a mají i hospodyni. Ona však, zdá se, na svůj vzhled nijak nedbá. Je to tím, že se doma cítí dobře, otec ji přijímá takovou, jaká je. Vše se změní, když do

⁸³ Před *Keeper of the Flame* to byl film *Žena roku*.

domu vstoupí Alan Garroway. Najednou o sobě začne pochybovat a po jejich sňatku zcela změní svůj vzhled, aby tak lépe zapadla do vysoce postavené společnosti, kam její muž patří. Alan je potom takovým průvodcem při vstupu do společnosti. Jakmile totiž vstoupí na večírek ve svých obyčejných šatech, je v kontrastu s ostatními dámami a cítí se nepříjemně a nepatřičně. Víme, že se jedná o ženu naprosto jiného charakteru než ostatní.

Podobně jako ve filmu *Rebecca*, i zde máme tajemnou postavu, kterou je Ann posedlá. Kolem sebe má spoustu vodítek, které ji napovídají o charakteru této postavy. Někdy ji navedou na správnou cestu, jindy zase ne. V každém případě se s ním cítí být propojená skrze literaturu nebo hudbu. Tato tajemná postava, Michael, bratr muže Ann, má tedy ve filmu spoustu objektivních korelátů, které jeho osobu dokreslují. Dalo by se říct, že se postavy Michaela a Ann vzájemně v průběhu filmu doplňují. Skrze věci, které o něm zjistí, se my diváci dozvídáme něco o ní samotné, například, když si vypůjčí knihu anglické poezie, uchvátí ji báseň s názvem *My House*, následně zjistí, že tuto knihu dříve vlastnil sám Michael. Nejvíce jsou však propojení skrze hudbu, konkrétně skladbu od Brahmsa (třetí věta ze třetí symfonie), která hraje v průběhu filmu. Je to skladba, kterou nejprve hraje na klavír otec od Ann, ona hraje s ním a následně se dozvíme, že ji hraje i Michael. Tato skladba charakterizuje její dětství a domov, ve kterém se cítila dobře, díky svému otci a následně zažívá stejný pocit i s Michalem.⁸⁴ Zároveň hudba mění vyznění podle situace, ve které se Ann nachází. Vyznívá romanticky, něžně, když ji hraje její otec, ovšem změní se do temných, melodramatických tónů, pokud se stane něco neočekávaného a pro Ann děsivého.

Ann si je sebou velmi nejistá. Ptá se svého otce, co si myslí o jejím vzhledu, stejně tak se později ptá i Alana – svého muže. Potřebuje ujištění, že je pro ostatní dost dobrá, především co se vzhledu týče. Tato nejistota zintenzivní po svatbě, když vstoupí do nové společnosti a pláče před Alanem, že mezi ostatní dámy nezapadá,

⁸⁴ Zajímavé je, že v příštím filmu si Katharine také zahraje na klavír, a to ve filmu „*Song od Love*“, který vypráví o životě Clary a Roberta Schumanna. Sám skladatel Brahms pracoval kdysi v domě Schumannových.

že její šaty jsou ošklivé. Je rozhodnutá vše změnit. Pokud o sobě mluví, často připomíná svého otce, na kterého je velice pyšná. Víme, že má ráda literaturu, hudbu a má velice vřelý vztah ke zvířatům, hlavně ke psům. Jinak se ovšem hovory soustředí na Michaela, o kterém se snaží zjistit co nejvíce.

Ann je žena ve středním věku, která stále žije doma se svým otcem a zdá se, že nemá nejmenší zájem na tom se vdát. Hospodyně mluví s jejím otcem o tom, že je stará panna a že nechává muže zvonit u dveří, ale neotevře jim. Matka Ann zemřela a vypadá to, že následně hospodyně zastoupila její místo. Především chce, aby se Ann dobře vdala. Její otec na to reaguje tak, že to není jejich věc. Miluje ji takovou, jaká je, a věří, že se brzy vdá. Stejně jako byla doma podrobována kritice ze strany hospodyně, stala se terčem kritiky i v nové společnosti, jejíž součástí se stala po svatbě. Dámy se baví tím, jak je odlišná a příliš při zemi. Alan ji uklidní tím, že ji miluje takovou, jaká je, ovšem následně zcela změní její vzhled.

Postava Ann je konstruována jako velmi něžná a jemná žena. Občas působí nejistě a naivně, hlavně ve společnosti, ve které se necítí být sama sebou. Od chvíle, kdy spatří Alana, víme, že se do něj zamilovala. Má zasněný pohled do dálky a po chvíli je mu naprosto oddaná. On působí jako by si ji zcela podmanil.

Se zamilovaností přijde společně i hlubší nejistota Ann vůči svému vzhledu. Do té doby neřešila to, jak vypadá, i když jí to hospodyně připomínala. Jemu se však omlouvá, že zrovna uklízela a začne se upravovat, dokonce se jde převléct k večeři. (Obr. 21)

Zatímco jí Alan povídá něco málo o svém životě, zamilovaně se na něj dívá. Zdá se, že je z něj v rozpacích a hlazení pejska ji uklidňuje. (Obr. 22)

Zatímco její otec hraje na klavír, Ann se zasněně dívá do dálky, a nakonec se k němu přidá. Je zamilovaná do Alana, ale v hlavě má stále pochybnosti, jestli je pro něj dost dobrá. S otcem mají velmi vřelý a přátelský vztah. Při této scéně ho objímá a svěřuje se mu. Záleží jí na jeho názoru a ví, že ji podpoří za každých okolností. (Obr. 23 a 24)

Při poznávání přátel svého muže Ann cítí, že se jim nemůže vyrovnat. Dívá se na sebe do zrcadla a mračí se, protože je nazlobená sama na sebe. Nakonec se před Alanem rozpláče. Pochybnosti měla Ann sice už na začátku jejich seznámení, ale zdálo se, že byla smířená s tím, jak vypadá. V této odlišné společnosti se od ní však očekává větší elegance a ona si je toho vědoma. (Obr. 25 a 26)

Ann působí na večírku ztraceně. Oči má sklopené dolů, jako by se za sebe styděla. (Obr. 27.)

Stále hledá svého muže, aby byla po boku někoho, koho zná. (Obr. 28)

Působí velmi rozpačitě. Při této scéně říká, že ostatní nemluví anglicky a že nerozumí ani slovo. Dívá se do země a nervózně se směje, cítí se být méněcenná než ostatní.⁸⁵ Oproti dámě v černém klobouku působí menší, má pokrčené záda a oči sklopené. (Obr. 29)

⁸⁵ Podobná scéna je i ve filmu *Žena roku*, když Tracy (Katharine Hepburn) pořádá večírek, kde je spousta cizinců a ona s nimi hovoří různými jazyky, mezitím její přítel (Spencer Tracy) nerozumí vůbec ničemu. Je společenská, vlivná a velmi sebevědomá. Zcela opačný typ, než je Ann.

Zamilované pohledy se u Ann promění ve výrazy plné strachu a děsu. Jakmile se totiž začne až moc ptát na Michaela, z Alana se stane skoro až psychopatický a posedlý člověk. Mne si rukou čelo, jako by ji bolela hlava nebo byla příliš unavená, má zavřené oči a vypadá velmi ztrápeně. Ann totiž zrovna zjistila, že jí Alan lhal. Má starosti a začíná pochybovat, jestli vůbec může svému muži věřit, tváří se takto v jeho nepřítomnosti, nejspíš si nepřeje, aby ji viděl, protože má strach, jak by reagoval. (Obr. 30)

Alan se z milujícího manžela promění v agresivního a nevyzpytatelného muže. Tyto stavy v něm vyvolává Michael. Ann je vyděšená, dívá se na něj s prosbou v očích, aby toho nechal. Její jemná povaha ho většinou zvládne uklidnit, dokud to však zcela nevygraduje. Výraz působí překvapeně a zklamaně. Snažila se být pro něj dobrou manželkou a přiblížit se k němu, on ji však zradil. (Obr. 31 a 32)

Alan Ann výhružně oznámí, že nikdy nedovolí, aby od něj odešla. Ann se na něj nedokáže podívat, mne si ruce a je pokrčená. Má strach, aby jí neublížil, protože jeho psychický nátlak je zase o něco intenzivnější. (Obr. 33)

Ann je kvůli jeho psychickému nátlaku naprosto apatická. Má otupělý výraz a působí velmi vyčerpaně, jako by ji došly síly a ona nevěděla co má dál dělat. Snažila se utéct, ale manžel ji našel a odvezl znovu do domu. Při této scéně snídají, on na ni mluví, ale ona už není duchem přítomná. Po chvíli však vstane, převrhne čaj a utíká od něj pryč. (Obr. 34)

Alan se v záchvatu žárlivosti snaží Ann zabít. Detailní záběr na jeho obličej působí děsivě. Je to skoro až hororová scéna. (Obr. 35)

Ann se snaží bránit, dává si ruce před obličej, oči má vytřeštěné, protože prožívá obrovský strach. (Obr. 36)

Nejprve se Ann na určitá místa dostane náhodou. Ona sama se netoužila vdát a odejít z domu, ovšem objevil se Alan a ona se zamilovala. Vzali se a odjeli spolu žít do obrovské vily. Ann vše převezme do vlastních rukou až v momentě, kdy začne přemýšlet nad Michaellem a uvědomí si, že svému muži nemůže ve všem věřit. V tu chvíli se vše odvíjí od toho, s kým se setká a co o Michaellovi zjistí. Prochází si jeho dům, dokonce se samotným Michaellem mluví, protože se s ním ale nikdy předtím nesetkala, je pro něj snadné svoji identitu zatajit a předstírat, že je někdo úplně jiný. Setká se s Alanovými přáteli a získává další informace. Všechny tyto akce vedou k odhalení pravdy a Ann tak postupně zjistí, že Michael není špatný člověk, jako jí Alan celou dobu namlouval. Rozhodne se od Alana odejít, při projíždě na koni od něj chce utéct, Ann ale spadne a skončí na vozíku. Nakonec se setkává s Michalem. Je to tedy vyšetřování Ann a dobírání se pravdy, co posouvá děj vpřed. Odhalování pravdy je však zpočátku zdlouhavé, protože je Ann zaslepená láskou k Alanovi, o němž nakonec zjistí, že jí celou dobu jen lhal.

Postava Ann je tedy vždy ovlivněna prostředím, ve kterém se nachází. V průběhu filmu se vyvíjí z nevinné, milované dcery svého otce k manželce váženého a bohatého muže, k oběti psychického násilí, až k silné ženě, která se za sebe dokáže postavit a znovu najde ve svém životě klid. Zdá se, že je postava podřízená situacím, které se dějí, do kterých se dostává. Vše se začne měnit v momentě, kdy vše vezme do vlastních rukou a sama začne po Michaellovi pátrat, za což je poté svým mužem potrestána.

Začátek filmu se jeví ve světlých odstínech romanticky až hravě. Ann žije v útulném rodinném domě a působí velmi šťastně. V této scéně se zapáleným krbem jakožto symbolem rodinného tepla, rozmístěním postav a světlými odstíny, je pocit rodinného štěstí ještě umocněn.

Všechny tři postavy jsou oblečeny téměř ve stejných odstínech. Jsou si rovny, není potřeba žádná přetvářka ze strany Ann, kterou ve filmu uvidíme později. (Obr. 37)

Ann se opírá o svého otce a hovoří s rodinným přítelem. Dokazuje tak náklonost ke svému otci a také, že na něm závisí. Záleží jí na jeho názoru a uznání. Tím, že téměř všechnu pozornost směřuje převážně k otci také dává příteli najevo, že o něj nemá zájem, ačkoli on se ji dvoří. (Obr. 38)

Postoj hospodyně naznačuje, že nesouhlasí se stylem života Ann. Bojí se, že se nikdy nevdá, protože o sebe nepečuje a nedává najevo žádné známky náklonosti k mužům.⁸⁶ Podle oblečení Ann také vidíme, že není jako ostatní ženy. Je v kontrastu i k hospodyni se svým domácíým, prostým oblečením a rozčuchanými vlasy. Zatímco hospodyně je učesaná a má na sobě šaty. Zároveň si od Ann udržuje odstup, čímž dává najevo, jejich rozdílné postavení. (ona je „pouze“ hospodyně, která Ann slouží) (Obr. 39)

Po svatbě sledujeme Ann, jak se mění. Oblečení, které nosila doma, korespondovalo s poklidným a příjemným prostředím, zde však nefunguje a nezapadá, proto se Ann necítí ve společnosti dobře. Ostatní se ni dívají skrz prsty. Tím, jak se na svého muže dívá, víme, že na něm závisí, stejně jako na svém otci, potřebuje ujištění. Na druhém obrázku už zapadá mezi ostatní. Má vyčesané vlasy, dlouhé šaty a mluví s ostatními na večírku uvolněně a sebevědomě. Její vzhled připomíná Audrey Hepburn ve filmu *My fair lady*, která se na večírku po její proměně také objeví s vyčesanými vlasy a dlouhými, bílými šaty. Přičemž muž, který ji „vytvořil“, se na ni pyšně dívá a je si vědom toho, že se jedná o jeho povedené dílo. Alan se k ní naklání a je jí nablízku, ona na něm závisí. Tyto scény jsou předobrazem jeho následné závislosti a posedlosti. Má pocit, že jí vlastní, ovšem Ann v této scéně mluví o tom, že v životě nemůžeme nic doopravdy vlastnit.

⁸⁶ V předchozím filmu *Without Love* podobný (ne-li stejný) pejsek přihlížel světu vědy, a to za přítomnosti Patrica (Spencera) a Jamie (Katharine), jejíž otec byl v tomto filmu také vědec.

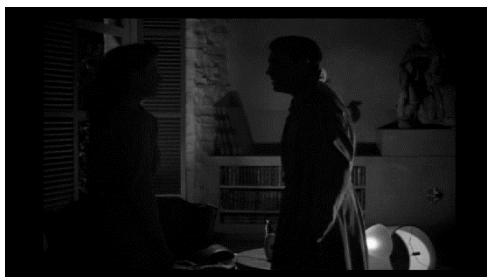
Vidíme jejich rozdílnou životní filozofii, i kontrast jejich vzhledu, opět melodramatické rozdělení: bílá a černá, dobro a zlo. (Obr. 40 a 41)

Alan si Ann zcela podmanil a rozhodl se ji přetvořit ke svému obrazu. Na druhém obrázku Ann stojí výš než ostatní, má na sobě dlouhé, honosné, černé šaty. Alan ji staví před všechny ostatní a dává najevo její důležitost. (Obr. 42 a 43)

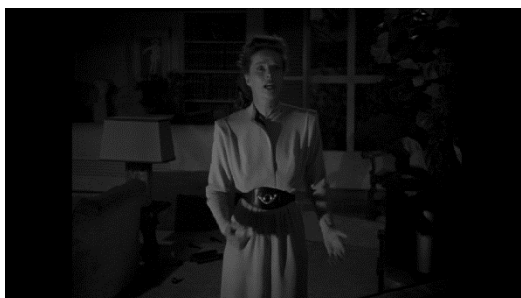
Romantické, světlé scény střídají temné stíny, které charakterizují tajemnou osobu Michaela, také druhou stranu Alanovi osobnosti, která je temná a dává Ann důvody ke strachu a pochybnostem. Na prvním obrázku Ann vyleká cizí muž ve stáji, který začne zmateně vyprávět. Scéna, ve které je osvětlená tvář Ann, působí velmi stísněně a symbolizuje její úzkost a strach, nemůže se pohnout z místa ani odvrátit tvář. Na druhém obrázku Ann cestuje vlakem, zde vcházíme do mysli postavy, jsou s námi sdíleny její vnitřní myšlenky a obavy, když si promítá slova nejistoty, které slyšela od kamarádky svého muže týkající se toho, že Michael je možná mrtvý, a proto nikdo neví, kde se nachází. (Obr. 44 a 45)

Alan ve zlobě shodí ze stolu lampu a místnost zahalí temnota. Temné stíny zvyšují ve scéně napětí a symbolizují jeho agresivitu. Jsou také známkou jejich odcizení, ke kterému dochází. (Obr. 46)

Alanův stín je obrovský a děsivý, symbolizuje jeho temnou stránku osobnosti, o které se Ann v průběhu manželství pomalu dozvídá a která se nyní projevila naplno. (Obr. 47)

Ann naopak kontrastuje s jeho temnou figurou a temným prostředím, stojí v bílých šatech a snaží se ospravedlnit. V obličeji má vyděšený výraz, ale přesto stojí vzpřímeně a sebevědomě, mluví zřetelně, stojí si za každým slovem, které říká. (Obr. 48)

5.2.2. PŘIJETÍ FILMU, PROPAGACE A KOMENTÁŘE

Undercurrent je anomálie v kariéře Katharine Hepburn. Film se nepodobá ničemu, co do této doby natočila a ani později se s ničím podobným nesetkáme. Co se týče typu postavy, jakožto submisivnější a stydlivé ženy, podobnou roli natočila ve romantickém filmu *Summertime* (1955). Ovšem v její filmografii těžko najdeme další podobné postavy.

Z toho důvodu diváci v recenzích na IMDb často srovnávají tento film s Hitchcockovou *Rebeccou*, kde tento submisivní typ postavy hrála Joan Fontaine.⁸⁷ Je pro diváky mnohem uvěřitelnější než Hepburn, která s sebou zkrátka nese konotace sebevědomé ženy. Ačkoli se zdá, že „typická“ Katharine Hepburn, jak ji všichni známe před námi stojí, a to asi v prvních pěti minutách filmu. Má na sobě kalhoty, košili a sandály, v podobném stylu oblečení ji vidíme i o mnoho let později v interview Dicka Cavetta (1973). Co se s ní tedy potom stalo? Vstoupil do domu pohledný muž, ona se zamilovala a popřela sama sebe. Stalo se to mnohem rychleji než ve filmu *Žena roku*, kdy se rozhodne až v poslední scéně, že chce být dobrou manželkou. Pokud postavy ztvárněné Katharine Hepburn ve třicátých letech i na začátku let čtyřicátých bojovaly za větší emancipaci žen, zde to bylo smeteno ze stolu. To je nejspíš důvod, proč se v recenzích na IMDb⁸⁸ často opakuje myšlenka, že se jednalo o obsazení „proti typu“, jak o tom psal Richard Dyer, který tvrdí, že hvězda ztvárňuje postavu a při tom do ní vnáší svoji hvězdnou osobnost. Někdy však může dojít k tomu, že se hvězda do filmu nehodí a v tom případě se jedná o obsazení proti typu.⁸⁹

Kvůli tomu diváci v těchto recenzích často připomínali, že by se pro tuto roli hodila spíše Joan Fontaine, Joan Crawford nebo Jeanne Crain. „*Katharine Hepburn je ve svém "nejistém" módu, stejně jako v Summertime, a je velmi dobrá. Role by*

⁸⁷ IMDb. *Undercurrent* (1946) User Reviews. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt0039066/reviews>

⁸⁸ Tamtéž

⁸⁹ DYER, Richard. *Stars*. London: British Film Institute, 1998. s. 125

však byla přirozenější pro Jeanne Crainovou.“⁹⁰ Zdá se, že pro diváky bylo po zhlédnutí filmu opravdu složité uvěřit Katharine Hepburn její nejistou povahu.

Ovšem jak již bylo řečeno, na začátku filmu vidíme klasickou Katharine Hepburn. Nezajímá ji manželství, ženské roby, má vřelý vztah se svým otcem, je rázná, možná lehce ztřeštěná. V průběhu filmu se také projeví její odvah a sebevědomí. Několik pozitivně laděných recenzí na IMDb se shodlo na tom, že se Hepburn do takového typu filmu hodí. Její bezmoc v napjatých scénách je o to napínavější a děsivější. Katharine Hepburn je téměř v každé scéně a vystřídá spoustu různých emocí. Pro fanoušky je to šance vidět ji v něčem jiném, než na co jsou zvyklí.

V dobové recenzi v *New York Times* se o výkonu Katharine psalo: „*Slečna Hepburnová podává ostrý a napínavý výkon dámy, kterou přemáhají narůstající obavy.*“⁹¹ Její výkon byl často vyzdvihován, jedním z důvodů by právě mohlo být i to, že je to prakticky její film. Předvádí celou škálu emocí, jak se psalo ve Photoplay: „*hraje dívku nevinné a přitažlivé krásy – její herectví je dramaticky rychlé, v jednu chvíli naprosto šťastná, vzápětí klidná ve své lásce, pak plná hrůzy z neznámé hrozby, která se vznáší nad jejím životem.*“⁹²

⁹⁰ IMDb. Undercurrent (1946) User Reviews. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt0039066/reviews>

⁹¹ CROWTHER, Bosley. *THE SCREEN IN REVIEW; Undercurrent, 'Metro Drama in Which Katharine Hepburn and Robert Taylor Are Teamed, Moves Into Capitol Theatre.* New York Times [online]. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1946/11/29/archives/the-screen-in-review-undercurrent-metro-drama-in-which-katharine.html>

⁹² PHOTOPLAY. *Undercurrent.* October 1946. s. 2-3. [cit. 10. 3. 2022] Dostupné z: https://archive.org/details/photoplayjuldec100macf_1/page/2up?view=theater

Jméno Katharine Hepburn je na prvním místě, na rozdíl od filmů, ve kterých hrála se Spencerem Tracym. (Obr. 50)

Film byl propagován jak neobvyklá romance, ve které se láska promění v nenávisť. Důraz byl také dáván na překvapivý a mrazivý konec filmu. Jednalo se o třicátý první nejvýdělečnější snímek roku 1946 (3, 250, 000).⁹³

Divácké recenze na IMDb jsou rozporuplné, ještě o něco více než při hodnocení filmu *Keeper of the Flame*. Důvodem je submisivní typ ženy, kterou Hepburn ve filmu *Undercurrent* ztvárnila. Někteří diváci se s tímto nevyrovnali a film de facto odsoudili, jiní zase ocenili žánrově odlišný typ filmu a odlišné herectví Hepburn, jejíž rázné a sebevědomé vystupování je zde utlumeno.

⁹³ VARIETY. Top Grossers of 1946. January 8 1947. s. 8

6. Závěr

Cílem mojí práce bylo zjistit, jak fungoval hvězdný obraz herečky Katharine Hepburn ve filmech *Keeper of the Flame* a *Undercurrent*. Vybrala jsem si tyto dva filmy z toho důvodu, že nejsou známé a dodnes neexistuje moc textů, které by se jim věnovaly. Důvodem je, že oba filmy zůstaly upozaděny, protože diváci upřednostňovali romantické komedie se Spencerem Tracym, jako například *Žena roku* (1942), *Without love* (1945), nebo později *Adamovo žebro* (1949) a *Pat a Mike* (1952).

V mojí práci jsem nejprve stručně shrnula hvězdný obraz herečky. Věnovala jsem se předchozím rolím, jež ztvárnila ve třicátých letech, a které jsou známé svým feministickým vyzněním. Filmy jako *Christopher Strong* (1933), *Little Women* (1933), *Sylvia Scarlett* (1935) nebo *A Woman Rebels* (1936). Většinou se tedy jednalo o romantické filmy nebo komedie, ty ustanovily její hvězdný obraz jako sebevědomé ženy, která předává divákům své progresivní, feministické myšlenky. Tyto myšlenky souvisí i s její osobností, kterou propagovala na veřejnosti. Prezentovala se jako silná žena, jejíž kalhoty byly symbolem pro její svobodu a moderní smýšlení. Takto tedy vystupovala po většinou ve filmech i mimo ně.

Na role, které Hepburn ztvárnila ve filmech *Keeper of the Flame* a *Undercurrent* se dá rozhodně pohlížet jako na dospělejší, klidnější a vyrovnanější postavy. V případě *Keeper of the Flame* je postava Christine zcela jistě v kontrastu s postavami, ztvárněnými například ve screwball komediích, jako je třeba *Leopardí žena* (1938). Jedná se o submisivnější a klidnější ženu s vážnou tváří, která čelí skutečným problémům.

Při analýze postavy jsem došla k závěru, že ve filmu je postava konstruována spíše jako jakýsi symbol demokracie, který bylo potřeba divákům v době vzniku filmu předat. Ve filmu se Hepburn nevyskytuje tak často a je na ni pohlíženo jako na nadpozemskou osobnost, která nakonec zachrání americkou společnost před hrozbou, jež její manžel představoval. Hepburn byla v tu dobu již velmi slavná a také politicky aktivní (například natočila dokument společně s Eleanor Roosevelt o

ženách za druhé světové války), tak byla vhodnou volbou pro to, aby propůjčila svoji tvář a sebevědomý, rázný hlas pro odříkávání patriotistických frází.

Čtyři předchozí filmy před *Keeper of the Flame* byly komedie, které se staly divácky velmi úspěšnými. Za dvě z nich byla nominovaná na Oscara. (*Příběh z Filadelfie* a *Žena roku*). Pro diváky bylo tedy těžké přijmout ji v takto vážné roli, a ještě bez romantické zápletky.

Postava Ann, kterou Hepburn ztvárnila ve filmu *Undercurrent* je rovněž submisivní, místy i dost naivní. Sebevědomá povaha Katharine Hepburn, jež se projektovala v mnoha komediích je zde velmi potlačena, ještě více než postava z filmu *Keeper of the Flame*. Divácké recenze na IMDb proto často rovnávají její role s ostatními herečkami, které by se do filmu lépe hodili (například herečka Joan Fontaine z filmu *Rebecca*), jelikož je pro ně nepřírozené, aby Hepburn neměla sebevědomí a takovou životní energii, na kterou byli diváci z jejich komedií zvyklí.

Filmy, které vznikly před filmem *Undercurrent*, nejsou moc známé, s výjimkou romantické komedie *Without love* (1945) se Spencerem Tracym. Jedná se o muzikál *Stage Door Canteen*, ve kterém Hepburn ani neměla hlavní roli, a drama *Dragon Seed*, tento film sice získal dvě nominace na Oscara, ale jinak ve filmografii Hepburn zcela zapadl. Ovšem tři snímky, které Hepburn natočila po filmu *Undercurrent*, nebyly komedie. Jedná se o drama/western s Tracym *Moře trávy* (1947), romantické, hudební drama o životě manželů Schumannových *Píseň lásky* (1947), a opět drama s Tracym *Vládní prohlášení* (1948). Po filmu *Undercurrent*, Katharine Hepburn tedy natočila více vážných rolí, oblíbené jsou spíše ty se Spencerem Tracym, stejně jako je tomu u komedií.

Co mají tedy tyto dva snímky společného je, že postavy, které Hepburn ztvárnila jsou submisivnější a naivnější a rovněž nedisponují takovou silnou, ženskou energií, jako postavy z romantických komedií. Tím, že je Hepburn už od začátku svojí kariéry spojována právě s těmito romantickými snímky, je pro diváky těžké přijmout ji v jiné roli. Proto herečka v padesátých letech natočila zase více komedií, jakými jsou například už výše zmiňované komedie *Adamovo žebro* (1949), *Pat a Mike* (1952) nebo později *Desk set* (1957).

7. Zdroje

7.1. Seznam literatury

1. BORDWELL, David, THOMPSON, Kristin. Umění filmu. Úvod do studia formy a stylu. Praha: Akademie múzických umění, 2011. ISBN 978-80-7331-217-6.
2. DYER, Richard. Stars. London: British Film Institute, 1998. ISBN 0-85170-648-7.
3. EDWARDS, Anne. Katharine Hepburn. The Remarkable Woman. USA: National Book Network, 2019. ISBN 978-1-4930-3919-7
4. GRIFFIN, Sean. What Dreams Were Made of. Movie Stars of the 1940s. USA: Rutgers, The State University, 2011. ISBN 978-0-8135-4964-4.
5. KAPLAN, Anne. Woman in Film Noir. London: British Film Institute, 1998. Revised and expanded edition. eISBN 978-1-83902-122-0.
6. SHINGLER, Martin. Star Studies. London: British Film Institute, 2012. ISBN 978-1-84457-490-2.
7. SAGER, T. Jacob. Keeper of the Flame: Antifascist Feature Films and the Hollywood Popular Front. The Faculty of Western Washington University. 2015. Diplomová práce. Western Washington University. Vedoucí práce Kevin Leonard
8. SMYTH, J. E. Nobody's Girl Friday. The Women Who Ran Hollywood. New York: Oxford University Press, 2018. ISBN 978-0190840822.

7.2. Seznam pramenů

7.2.1. NOVINOVÉ ČLÁNKY

1. PHILLIPS, Malcom. *Hepburn's Hectic Headline Story*. PICTUREGOER Weekly. August 14. 1937 s. 12-13. [cit. 10. 3. 2022] Dostupné z:

https://archive.org/details/picturegoerjulde00odha_0/page/n253/mode/2up?view=theater.

2. PHOTOPLAY. Undercurrent. October 1946. s. 2-3. [cit. 10. 3. 2022] Dostupné z:
https://archive.org/details/photoplayjuldec100macf_1/page/2/mode/2up?view=theater
3. SCREENLAND. *What's this about a new Hepburn*. 1942. s. 62-63, 90-91. [cit. 10. 3. 2022] Dostupné z:
<https://archive.org/details/screenland42unse/page/n65/mode/2up?view=theater>
4. SCREENLAND. *An open letter to Katharine Hepburn*. December 1933. s. 17. [cit. 10. 3. 2022] Dostupné z:
<https://archive.org/details/screenland28unse/page/n22/mode/2up?view=theater>
5. SHANNON, Betty. SCREENLAND. *What G. B. Stern. Thinks of Hollywood*. August 1933. [cit. 10. 3. 2022] Dostupné z:
<https://archive.org/details/screenland28unse/page/n22/mode/2up?view=theater>

7.2.2. TRAILERY, ROZHOVORY A DOKUMENTY

1. *Katharine Hepburn, the Great Kate – True Story Documentary Channel*. In: YouTube [online]. 17. 9. 2019. [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=qZNzIKo0USs&ab_channel=TrueStoryDocumentaryChannel
2. *Katharine Hepburn Interview 1/3 - Dick Cavett Show (1973)*. In: YouTube [online]. 8. 4. 2018 [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=rqFzFyWnnhs&t=2291s&ab_channel=ika11e
3. *Keeper of the Flame Official Trailer #1 - Spencer Tracy Movie (1942) HD*. In: YouTube [online]. 5. 10. 2012 [cit. 15.3 2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=f6tYbUCGVd0&ab_channel=MovieclipsClassicTrailers
4. *Politics and the Star Persona of Katharine Hepburn*. In: YouTube [online]. 15. 5. 2021. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=eAi8-vqsIVU&ab_channel=BeKindRewind.
5. *Undercurrent 1946 Trailer*. In: YouTube [online]. 2.1. 2017 [cit. 15.3 2022]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=e0hrvWTYABs&ab_channel=BrianF

7.2.3. ANALYZOVANÉ FILMY

1. *Keeper of the Flame* [film]. Režie George CUKOR. USA, MGM, 1942.
2. *Undercurrent* [film]. Režie Vincente MINNELLI. USA, MGM, 1946.

7.3. Internetové články

1. BERTRAM, Colin. *Why Katharine Hepburn and Spencer Tracy Kept Their Relationship a Secret*. Biography. [online] May 14 2020. [cit. 15.3 2022] Dostupné z: <https://www.biography.com/news/katharine-hepburn-spencer-tracy-secret-relationship>

2. BRITANNICA, The Editors of Encyclopaedia. "*Katharine Hepburn*" [online] *Encyclopedia Britannica*, 25 Jun. 2021. [cit. 15.3 2022]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Katharine-Hepburn>.
3. BIANCO, Marcie. JOHNS, Merryn. *The Most Daring Thing About Katharine Hepburn? Her Pants*. Vanityfair. Classic Hollywood. [online] May 12 2016. [cit. 15. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.vanityfair.com/hollywood/2016/05/katharine-hepburn-style-pants>
4. CROWTHER, Bosley. *THE SCREEN IN REVIEW; Undercurrent, 'Metro Drama in Which Katharine Hepburn and Robert Taylor Are Teamed, Moves Into Capitol Theatre*. New York Times [online]. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1946/11/29/archives/the-screen-in-review-undercurrent-metro-drama-in-which-katharine.html>
5. CROWTHER, Bosley. Article 11 -- No Title; ' Keeper of the Flame,' in Which Spencer Tracy and Katharine Hepburn Make Appearance, Arrives at the Music Hall. New York Times [online]. [cit. 10. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1943/03/19/archives/article-11-no-title-keeper-of-the-flame-in-which-spencer-tracy-and.html>.
6. ČSFD. Katharine Hepburn. Keeper of the Flame. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/1829-keeper-of-the-flame/prehled/>
7. ČSFD. Katharine Hepburn. Undercurrent. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/6777-undercurrent/prehled/>
8. ČSFD. Katharine Hepburn. Ocenění. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/812-katharine-hepburn/oceneni/>
9. IMDb. Keeper of the Flame (1942) User Reviews. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt0034936/reviews>
10. IMDb. Undercurrent (1946) User Reviews. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt0039066/reviews>
11. IMDb. Katharine Hepburn. Filmography. [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: <https://www.imdb.com/name/nm0000031/>
12. WIKIPEDIA. Undercurrent (1946) [online] [cit. 20. 3. 2022] Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Undercurrent_\(1946_film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Undercurrent_(1946_film))

7.4. Seznam obrázků

Obr. 1 *An Open Letter to Katharine Hepburn*. Screenland, 1933. s. 17. na straně 16

Obr. 2 *Katharine Hepburn Interview 1/3 - Dick Cavett Show* 1973 na straně 18

Obr. 50 *Undercurrent*. Photoplay, 1946 s. 3 na straně 52

NÁZEV: Katharine Hepburn s vážnou tváří: Analýza hvězdného obrazu Katharine Hepburn ve filmech *Keeper of the Flame* (1942) a *Undercurrent* (1946).

AUTOR Eliška Remešová

KATEDRA: Katedra divadelních a filmových studií

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Milan Hain, Ph.D.

ABSTRAKT:

Bakalářská práce se zabývá analýzou hvězdného obrazu herečky Katharine Hepburn v žánrech, se kterými není spojována. Jedná se o dva filmy ze čtyřicátých let, *Keeper of the Flame* (1942) a *Undercurrent* (1946). Oba filmy jsou klasifikovány jako drama, melodrama, thriller nebo také film noir. Hlavním cílem práce je zjistit, jak hvězdný obraz herečky v těchto filmech fungoval a zdali se postavy nějak významně liší od postav, které Hepburn ztvárnila v romantických komediích. Podle metodologie od Richarda Dyera, věnující se konstrukci postavy, jsou zkoumány jednotlivé postavy z obou filmů. Následně je v práci zohledněna také propagace filmů, hodnocení a komentáře. Rovněž se práce soustředí na to, do jaké míry, můžeme u obou snímků mluvit o filmu noir. Z provedené analýzy vyplývá, že postavy ztvárněné v těchto filmech jsou více submisivní než postavy v komediích. Recenze od diváků to rovněž potvrzují. Ukázalo se, že bylo pro diváky těžké přijmout herečku v takové roli, jelikož byla vždy známá pro svoji sebevědomou povahu.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Katharine Hepburn, star studies, klasický Hollywood, hvězdný obraz, ženská hvězda.

TITLE: Katharine Hepburn with a serious face: an analysis of Katharine Hepburn's star image in *Keeper of the Flame* (1942) and *Undercurrent* (1946).

AUTHOR: Eliška Remešová

DEPARTMENT: Department of Theatre and Film Studies

SUPERVISOR: Mgr. Milan Hain, Ph. D

ABSTRACT:

The bachelor thesis deals with the analysis of the star image of actress Katharine Hepburn in the genres of films with which she is not associated. These are two films from the 1940s, *Keeper of the Flame* (1942) and *Undercurrent* (1946). Both films are classified as drama, melodrama, thriller or also film noir. The main aim of this thesis is to find out how the star image of the actress worked in these films and whether the characters differ in any significant way from those portrayed by Hepburn in romantic comedies. Following Richard Dyer's methodology of character construction, individual characters from both films are examined. Subsequently, the thesis also considers the films' publicity, ratings and commentary. Also, the thesis focuses on the extent to which, for both films, we can talk about film noir. From the analysis conducted, it is concluded that the characters portrayed in these films, are more submissive than the characters in the comedies. Audience reviews also confirm this. It turned out that it was difficult for the audience to accept the actress in such a role as she was always known for her confident nature.

Key Words:

Katharine Hepburn, star studies, classic Hollywood, star image, female star.